KOHTUJURISTI ETTEPANEK
VERICA TRSTENJAK
esitatud 16. detsembril 2010[1]

Sisukord

I. Õiguslik raamistik ..... I - 4737

II. Asjaolud ja haldusmenetlus ..... I - 4739

A. Sotsiaalmaksu vähendamise kord ..... I - 4739

B. Menetlus komisjonis ..... I - 4740

C. Vaidlustatud otsus ..... I - 4741

III. Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus ..... I - 4743

A. Menetlus Üldkohtus ..... I - 4743

B. Vaidlustatud kohtuotsus ..... I - 4743

IV. Menetlus Euroopa Kohtus ..... I - 4744

V. Komisjoni vastuapellatsioonkaebus ..... I - 4746

A. Sama esemega kohtuasjas pooleliolev menetlus ..... I - 4746

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus ..... I - 4746

2. Poolte peamised väited ..... I - 4747

3. Õiguslik hinnang ..... I - 4748

a) Comitato hagi vastuvõetavuse hindamise vajalikkus ..... I - 4748

b) Sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse äralangemine varasemast hagist loobumise korral ..... I - 4749

1 – Algkeel: saksa; menetluskeel: itaalia.

c) Väidete identsus ..... I - 4750

d) Järeldus ..... I - 4751

B. Hagejate isiklik puutumus ..... I - 4752

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus ..... I - 4752

2. Poolte peamised argumendid ..... I - 4752

3. Õiguslik hinnang ..... I - 4754

a) Euroopa Kohtu praktika ..... I - 4754

b) Komisjoni vastuväited ..... I - 4755

i) Tagasimaksmiskohustusele tuginemine ..... I - 4755

ii) Piisav määratletus ..... I - 4757

iii) Põhjendatud huvi äralangemine ..... I - 4757

iv) Soovimatud tagajärjed ..... I - 4758

v) Tulemuste vasturäägivus ..... I - 4759

c) Järeldus ..... I - 4760

C. Comitato õigus esitada hagi ..... I - 4760

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus ..... I - 4760

2. Poolte peamised väited ..... I - 4761

3. Õiguslik hinnang ..... I - 4761

D. Põhjendatud huvi ..... I - 4763

E. Järeldus ..... I - 4763

VI. Italgasi, Hotel Cipriani ja Comitato apellatsioonkaebused ..... I - 4763

A. Sotsiaalmaksuvähenduste hüvituslik laad ..... I - 4764

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus ..... I - 4764

2. Poolte peamised väited ..... I - 4765

3. Õiguslik hinnang ..... I - 4766

a) Soodustuse mõiste tõlgendamine ..... I - 4766

b) Põhjendamisviga ..... I - 4767

c) Eraettevõtja kriteerium ..... I - 4768

d) Järeldus ..... I - 4768

B. Konkurentsi ja riikidevahelise kaubanduse kahjustamise tingimuse kontrollimine .. I - 4769

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus ..... I - 4769

2. Poolte peamised väited ..... I - 4771

3. Õiguslik hinnang ..... I - 4774

a) Sotsiaalmaksuvähenduste režiimi hindamine ..... I - 4775

i) Hindamiskriteerium ja tõendamiskoormis ..... I - 4775

– Hindamiskriteerium ..... I - 4775

– Tõendamiskoormis ..... I - 4776

– Vahejäreldus ..... I - 4777

ii) Hindamiskriteeriumi kohaldamine ..... I - 4777

– Konkurentsi ja riikidevahelise kaubanduse kahjustamise tõendamine ..... I - 4777

– Kõigi üksikjuhtude uurimise vajadus ..... I - 4778

– Italgasi ja Hotel Cipriani individuaalse olukorra uurimise vajadus ..... I - 4779

– Teatud majandussektorite uurimise vajadus ..... I - 4779

– Diskrimineerimiskeelu põhimõte ..... I - 4780

– Tõendite moonutamine ..... I - 4780

iii) Vahejäreldus ..... I - 4781

b) Tagasinõudmise korraldus ..... I - 4781

i) Õigusnormide rikkumised Üldkohtu põhjendustes ..... I - 4781

– Üldkohtu põhjendus ..... I - 4781

– Õigusnormide rikkumine kõnealuse õigusliku seisukohaga ..... I - 4782

– Vahejäreldus ..... I - 4783

ii) Põhjenduse asendamine ..... I - 4783

– Tagasinõudmise üleskutse sisu ..... I - 4784

– Taolise lähenemisviisi kokkusobivus EÜ artikliga 87 ja riigiabi kontrollimise süsteemiga ..... I - 4784

iii) Vahejäreldus ..... I - 4787

c) Järeldus ..... I - 4787

C. Üldist majandushuvi pakkuvad teenused ..... I - 4788

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus ..... I - 4788

2. Poolte peamised väited ..... I - 4788

3. Õiguslik hinnang ..... I - 4788

D. EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c kohaldamine ..... I - 4789

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus ..... I - 4789

2. Poolte peamised väited ..... I - 4790

3. Õiguslik hinnang ..... I - 4790

E. EÜ artikli 87 lõike 3 punkti d kohaldamine ..... I - 4791

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus ..... I - 4791

2. Poolte peamised väited ..... I - 4792

3. Õiguslik hinnang ..... I - 4792

F. Määruse nr 659/1999 artikli 15 kohaldamine ..... I - 4794

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus ..... I - 4794

2. Poolte peamised väited ..... I - 4795

3. Õiguslik hinnang ..... I - 4796

G. Määruse nr 659/1999 artikli 14 kohaldamine ..... I - 4797

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus ..... I - 4797

2. Poolte peamised väited ..... I - 4797

3. Õiguslik hinnang ..... I - 4798

VII. Kokkuvõte ..... I - 4798

VIII. Ettepanek ..... I - 4799

1. Käesolevad apellatsioonkaebused puudutavad Üldkohtu 28. novembri 2008. aasta otsust liidetud kohtuasjades T-254/00, T-270/00 ja T-277/00: Hotel Cipriani jt *vs.* komisjon [2] (edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus"). Nimetatud otsuses leidis Üldkohus, et kõnealuste numbrite all esitatud hagid komisjoni 25. novembri 1999. aasta otsuse 2000/394/EÜ – mis puudutab abimeetmeid, mis on Venezia ja Chioggia territooriumil tegutsevate ettevõtjate kasuks ette nähtud seadustega nr 30/1997 ja nr 206/1995, millega kehtestatakse sotsiaalmaksuvähendused [3] (edaspidi „vaidlustatud otsus") – vastu on küll vastuvõetavad, kuid jättis need põhjendamatuse tõttu rahuldamata.

2. Kõik apellatsioonimenetluse pooled taotlevad vaidlustatud kohtuotsuse tühistamist. Komisjon on seisukohal, et Üldkohus oleks pidanud kohtuasjades T-254/00, T-270/00 ja T-277/00 esitatud hagid jätma juba vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata. Ülejäänud menetlusosalised on seisukohal, et Üldkohus oleks pidanud need hagid rahuldama ning vaidlustatud otsuse tühistama.

2 – EKL 2008, lk II-3269.

3 – EÜT L 150, lk 50.

I. Õiguslik raamistik [4]

3. EÜ artikli 87 lõiked 1 ja 3 sätestavad:

„1. Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

[…]

3. Ühisturuga kokkusobivaks võib pidada:

[…]

c) abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega;

4 – Tuginedes EL lepingus ja ELTL-s kasutatud tähistustele, kasutatakse mõistet „liidu õigus" üldmõistena ühenduse õiguse ja liidu õiguse tähistamiseks. Selles osas, milles on järgnevalt olulised üksikud esmase õiguse sätted, osutatakse *ratione temporis* kehtivatele sätetele.

d) abi kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks, kui niisugune abi ei kahjusta kaubandustingimusi ja konkurentsi ühenduses määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega;

[…]”

4. EÜ artikli 88 lõige 2 sätestab:

„Kui komisjon leiab pärast asjassepuutuvatelt isikutelt selgituste küsimist, et riigi poolt või riigi ressurssidest antav abi ei sobi ühisturuga kokku artikli 87 järgi või et sellist abi kasutatakse valel eesmärgil, siis otsustab komisjon, et asjassepuutuv riik peab säärase abi lõpetama või muutma seda komisjoni määratud tähtaja jooksul.

Kui asjassepuutuv riik ei täida ettenähtud tähtaja jooksul komisjoni otsust, võib komisjon või mõni teine huvitatud riik erandina artiklite 226 ja 227 sätetest anda asja otse Euroopa Kohtusse.”

5. Nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse (EÜ) nr 659/1999 (millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks)[5] artiklid 13, 14 ja 15 sätestavad:

„*Artikkel 13*

Komisjoni otsused

1. Võimaliku ebaseadusliku abi kontrollimise põhjal tuleb teha otsus vastavalt artikli 4 lõigetele 2, 3 või 4. Kui otsustatakse algatada ametlik uurimismenetlus, lõpetatakse menetlus artiklis 7 ettenähtud otsusega. Kui liikmesriik ei järgi teabe esitamisega seotud korraldust, tehakse see otsus kättesaadava teabe põhjal.

[…]

Artikkel 14

Abi tagastamine

1. Kui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, nõuab komisjon, et kõnealune liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada (edaspidi

5 – EÜT L 83, lk 1; ELT eriväljaanne 08/01, lk 339.

„tagastamisotsus"). Komisjon ei nõua abi tagastamist, kui see on vastuolus ühenduse õiguse üldpõhimõttega.

[…]

3. Ilma et see piiraks Euroopa Ühenduste Kohtu poolt vastavalt asutamislepingu artiklile 185 tehtud korralduste kohaldamist, toimub tagastamine viivitamata ja vastavalt kõnealuse liikmesriigi siseriiklikus õiguses kehtivale korrale, tingimusel et see võimaldab komisjoni otsuse kohest ja tõhusat täitmist. Sel eesmärgil ja juhuks, kui toimub siseriikliku kohtu menetlus, peavad kõnealused liikmesriigid võtma kõik vajalikud ja nende vastavas õigussüsteemis kättesaadavad meetmed, sealhulgas ajutised meetmed, ilma et see piiraks ühenduse õiguse kohaldamist.

Artikkel 15

Aegumistähtaeg

1. Komisjonil on õigus abi tagasi nõuda kümne aasta jooksul.

2. Tähtaja kulg algab päevast, mil abisaajale antakse ebaseaduslikku abi kas individuaalse abina või abikava raames. Igasugune komisjonipoolne või komisjoni nõudmise peale liikmesriigipoolne ebaseadusliku abiga seotud tegevus katkestab nimetatud tähtaja kulgemise. Katkenud aegumistähtaja kulg algab iga kord uuesti. Tähtaja kulg peatub ajaks, mil komisjoni otsus on arutusel Euroopa Ühenduste Kohtus.

3. Abi, mille suhtes aegumistähtaeg on möödunud, loetakse olemasolevaks abiks."

II. Asjaolud ja haldusmenetlus

A. *Sotsiaalmaksu vähendamise kord*

6. 5. augusti 1994. aasta Itaalia ministri dekreet määratles kriteeriumid sotsiaalmaksust vabastamiseks ja sotsiaalmaksu vähendamiseks, mis on ette nähtud sätetes, millele viitab Itaalia Vabariigi presidendi 6. märtsi 1978. aasta dekreedi – millega kehtestatakse tööandjate poolt Istituto Nazionale de la Previdenza Socialele (edaspidi „INPS", riiklik sotsiaalkindlustusamet) tasumisele kuuluva sotsiaalmaksu vähendamise erikord

Mezzogiornos ajavahemikuks 1994–1996 – artikkel 59. Kõnealuse dekreedi artikkel 1 näeb ette tööandjate poolt tasumisele kuuluva sotsiaalmaksu üldise vähendamise. Dekreedi artikkel 2 näeb ettevõttes loodud uute töökohtade puhul ette sotsiaalmaksuvabastuse üheks aastaks alates töötu isiku töölevõtmise kuupäevast.

7. Pärast nimetatud ministri dekreedist teatamist tunnistas komisjon 1. märtsi 1995. aasta otsusega 95/455/EÜ sätete kohta, mis puudutavad ettevõtjatel lasuva sotsiaalmaksu vähendamist Mezzogiornos ja maksu teatava osa jätmist riigikassa kanda,[6] sotsiaalmaksu vähendamise ja sotsiaalmaksust vabastamise ühisturuga kokkusobivaks, eeldusel et täidetakse teatavat hulka tingimusi.

8. Itaalia seadusega nr 206/1995 laiendati ministri dekreediga ette nähtud abikava Venezia saarte ja Chioggia territooriumil tegutsevatele ettevõtjatele aastateks 1995 ja 1996. Itaalia seadus nr 30/1997 pikendas selle kava kehtivust aastaks 1997.

9. Ministri dekreedi artikli 1 alusel vähendati Venezia ja Chioggia territooriumil asuvate ettevõtjate puhul sotsiaalmaksu aastas keskmiselt 37,7 miljoni euro[7] suuruses summas, mis jagunes 1 645 ettevõtja vahel; ministri dekreedi artikli 2 alusel tehtud sotsiaalmaksuvabastused ulatusid aastas 292 831 euroni[8], mis jagunes 165 ettevõtja vahel.

B. *Menetlus komisjonis*

10. Pärast seda, kui Itaalia ametivõimud teavitasid vastavalt otsuse 95/455[9] sätetele 10. juuni 1997. aasta kirjas komisjoni seadusest nr 30/1997, palus komisjon 1. juuli 1997. aasta kirjas, millele järgnes 28. augusti 1997. aasta meeldetuletus, täiendavat teavet sotsiaalmaksu vähendamise ja sotsiaalmaksust vabastamise kohaldamisala Venezias ja Chioggias asuvatele ettevõtjatele laiendamise kohta (edaspidi „sotsiaalmaksuvähendused").

11. Itaalia ametivõimud peatasid sotsiaalmaksu vähendamise kõnealuse korra kohaldamise 1. detsembril 1997.

12. Vastuse puudumise tõttu teatas komisjon 17. detsembri 1997. aasta kirjas Itaalia Vabariigile oma otsusest alustada seoses kõnealuste sotsiaalmaksuvähendustega EÜ artikli 88 lõike 2 esimese lõigu alusel ametlikku uurimismenetlust. Otsus alustada menetlust

6 – EÜT L 265, lk 23.
7 – 73 miljardit Itaalia liiri.
8 – 567 miljonit Itaalia liiri.
9 – Vt eespool käesoleva ettepaneku punkt 7.

avaldati 18. veebruaril 1998 Euroopa Ühenduste Teatajas.

13. Comitato „Venezia vuole vivere" (edaspidi „Comitato") esitas 17. märtsi 1998. aasta kirjas oma märkused ja edastas aruande, millele oli lisatud Consorzio per la ricerca e la formazione (edaspidi „COSES") poolt läbi viidud uurimus, mis pärines märtsist 1998 ja käsitles laguuni territooriumil tegutsevate ettevõtjate raskusi võrreldes mandril asuvate ettevõtjatega.

14. 18. mail 1998 esitas ka Venezia kohalik omavalitsusüksus oma märkused, millele oli lisatud esimene COSES-i uurimus samal teemal, mis pärines veebruarist 1998. Oma märkustes rõhutas ta, et abi saajate hulgas on üldist majandushuvi esindava teenuse osutamiseks kohustatud kohaliku omavalitsusüksuse osalusega äriühingud, kelle suhtes kohaldatakse EÜ artikli 86 lõiget 2. Kõik need märkused edastati Itaalia Vabariigile.

15. Itaalia ametivõimud esitasid oma märkused 23. jaanuari 1999. aasta kirjaga. Selles kirjas väitsid ametivõimud, et ehitus-, kaubandus- ja majutussektoris ning üldist majandushuvi esindavate teenuste sektoris tegutsevad ettevõtjad ei saanud osaleda kaubavahetuses. 10. juuni 1999. aasta kirjaga teatasid Itaalia ametivõimud komisjonile, et nad ühinevad Venezia omavalitsusüksuse esitatud märkustega.

16. Komisjon palus 23. juuni 1999. aasta otsuses Itaalia Vabariigil esitada kõik vajalikud dokumendid ja vajaliku teabe, et täpsustada kohaliku omavalitsusüksuse osalusega äriühingute rolli ja hinnata sotsiaalmaksu vähendamise meetmete kokkusobivust ühisturuga. Itaalia ametivõimud vastasid 27. juuli 1999. aasta kirjaga.

17. 12. oktoobril 1999 toimus Brüsselis Itaalia ametivõimude ja komisjoni esindajate kokkusaamine.

C. Vaidlustatud otsus

18. Vaidlustatud otsuse artikli 1 esimese lõigu kohaselt, ilma et see piiraks nimetatud otsuse artiklite 3 ja 4 kohaldamist, on abi, mida Itaalia andis sotsiaalmaksust vabastamise vormis seaduste nr 30/1997 ja nr 206/1995 alusel, mis tuginevad 5. augusti 1994. aasta ministri dekreedi artiklile 2, Venezia ja Chioggia territooriumil tegutsevatele ettevõtjatele,

ühisturuga kokkusobiv, kui seda anti järgmistele ettevõtjatele:

a) VKE-d väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele antavat riigiabi käsitlevate ühenduse suuniste tähenduses;

b) ettevõtjad, kes ei vasta eespool toodud definitsioonile, kuid asuvad EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c kohases abikõlblikus piirkonnas;

c) igale muule ettevõtjale, kes palkab teatud kategooria töötajaid, kellel on erilisi raskusi tööturule sisenemise või naasmisega tööhõiveabi käsitlevate ühenduse suuniste tähenduses.

19. Vaidlustatud otsuse artikli 1 teises lõigus leidis komisjon, et abi on siiski ühisturuga kokkusobimatu, kui seda antakse ettevõtjatele, kes ei ole VKE-d ja kes asuvad väljaspool EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c kohaseid abikõlblikke piirkondi.

20. Vaidlustatud otsuse artikli 2 kohaselt, ilma et see piiraks nimetatud otsuse artiklite 3 ja 4 kohaldamist, on Itaalia poolt 5. augusti 1994. aasta ministri dekreedi artikli 1 alusel sotsiaalmaksu vähendamise vormis antud abi ühisturuga kokkusobimatu.

21. Vaidlustatud otsuse artikli 3 kohaselt on abi, mida Itaalia andis ettevõtjatele ASPIV ja Consorzio Venezia Nuova, ühisturuga kokkusobiv vastavalt EÜ artikli 86 lõikes 2 ette nähtud erandile ja EÜ artikli 87 lõike 3 punktis d ette nähtud erandile.

22. Vaidlustatud otsuse artikli 4 kohaselt ei kujuta meetmed, mis Itaalia võttis ettevõtjate ACTV, Panfido SpA ja AMAV kasuks, endast abi EÜ artikli 87 tähenduses.

23. Vaidlustatud otsuse artikli 5 esimese lõigu kohaselt võtab Itaalia kõik vajalikud meetmed, et nõuda tagasi abi, mis on artikli 1 teise lõigu ja artikli 2 kohaselt ühisturuga kokkusobimatu ja mis anti abi saanutele õigusvastaselt. Vaidlustatud otsuse artikli 5 teise lõigu esimene lause määrab, et tagasimaksmine toimub vastavalt siseriikliku õiguse kohaselt kehtestatud menetlusele.

III. Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

A. *Menetlus Üldkohtus*

24. Vaidlustatud otsuse peale esitati lisaks apellatsioonkaebuse aluseks olevatele hagidele Üldkohtule tähtaegselt veel 56 hagi.

25. Menetlust korraldavate meetmete raames uuris Üldkohus, kas Itaalia ametivõimud peavad end vaidlustatud otsuse artikli 5 alusel kohustatuks nõuda iga hageja osas sotsiaalmaksuvähendused tagasi. Selles ulatuses, milles Itaalia ametivõimud andsid eitava vastuse, tunnistas Üldkohus 10. märtsi 2005. aasta määrustega hagid põhjendatud huvi puudumise tõttu vastuvõetamatuks.[10] Nimetatud hagide hulka kuulus ka kohtuasjas T-274/00 Comitato kaashagejaks olnud Verde Sport'i hagi. Seepeale loobus Comitato oma hagist kohtuasjas T-274/00.[11]

26. Seejärel määras Üldkohus hagejate ja teiste menetlusosaliste nõusolekul „peamisteks" kohtuasjadeks kohtuasjad T-221/00, T-254/00, T-270/00 ja T-277/00.[12] Ülejäänud kohtuasjades, milles hagi ei olnud vastuvõetamatuse tõttu jäetud läbi vaatamata, otsustas Üldkohus menetluse peatada.

B. *Vaidlustatud kohtuotsus*

27. Vaidlustatud kohtuotsuses tuvastas Üldkohus, et kohtuasjades T-254/00, T-270/00 ja T-277/00 esitatud hagid olid vastuvõetavad. Selles kontekstis lükkas Üldkohus tagasi eelkõige komisjoni esitatud vastuvõetavust käsitlevad vastuväited, mis tuginesid argumendile, et Comitato hagide puhul on sama esemega kohtuasjas menetlus pooleli, ning samuti argumendile, et hagejatel puudub õigus esitada hagi. Üldkohus jättis hagid siiski põhjendamatuse tõttu läbi vaatamata. Seejuures leidis ta eelkõige, et komisjon ei ole rikkunud EÜ artikli 87 lõiget 1, artikli 86 lõiget 2, artikli 87 lõike 3 punkte b, c, d ja e, määruse nr 659/1999 artikleid 14 ja 15 ning võrdse kohtlemise põhimõtet ja põhjendamiskohustust.

10 – Vt Üldkohtu 10. märtsi 2005. aasta määrused liidetud kohtuasjades T-228/00, T-229/00, T-242/00, T-243/00, T-245/00-T-248/00, T-250/00, T-252/00, T-256/00-T-259/00, T-265/00, T-267/00, T-268/00, T-271/00, T-274/00-T-276/00, T-281/00, T-287/00 ja T-296/00: Gruppo ormeggiatori del porto di Venezia jt *vs.* komisjon (EKL 2005, lk II-787); kohtuasjas T-266/00: Confartigianato Venezia jt *vs.* komisjon; kohtuasjas T-269/00: Baglioni Hotels ja Sagar *vs.* komisjon; kohtuasjas T-273/00: Unindustria jt *vs.* komisjon, ja kohtuasjas T-288/00: Principessa *vs.* komisjon. Nendes määrustes jäeti osa hagisid vastuvõetamatuna läbi vaatamata ka sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse tõttu.

11 – Üldkohtu 12. septembri 2005. aasta määrus kohtuasjas T-274/00: Comitato „Venezia vuole vivere".

12 – Hagist kohtuasjas T-221/00 loobuti, Üldkohtu 14. oktoobri 2008. aasta määrus kohtuasjas T-221/00: Casino municipale di Venezia *vs.* komisjon.

IV. Menetlus Euroopa Kohtus

28. Comitato esitas 11. veebruari 2009. aasta kirjaga, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 18. veebruaril 2009, vaidlustatud kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse. Comitato palub:

– apellatsioonkaebus rahuldada;

– selle tagajärjena tühistada vaidlustatud kohtuotsus ja vaidlustatud otsus; teise võimalusena tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 5 osas, milles see kehtestab kohustuse nõuda tagasi sotsiaalmaksuvähenduste summa ning määrab intresside maksmise alates ajast, mil need summad abisaajate käsutusse anti, kuni ajani, mil need tegelikult tagasi maksti;

– mõista komisjonilt välja esimeses ja teises kohtuastmes kantud kohtukulud.

29. Kõnealusele apellatsioonkaebusele anti kohtuasja number C-71/09 P.

30. Hotel Cipriani Srl (edaspidi „Hotel Cipriani") esitas 10. veebruari 2009. aasta kirjaga, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 18. veebruaril 2009, vaidlustatud kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse. Ta palub:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

– rahuldada esimeses kohtuastmes esitatud taotlused, eelkõige:

– tühistada vaidlustatud otsus;

– teise võimalusena tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 5 osas, milles selles sätestatud tagasinõudmise korraldus hõlmab ka abi, mis kuulub vähese tähtsuse reegli kohaldamisalasse, ja/või tühistada artikkel 5 osas, milles see näeb ette intressi maksmise intressimääras, mis on suurem kui määr, mida ettevõtja maksab oma võlgadelt.

31. Sellele apellatsioonkaebusele anti kohtuasja number C-73/09 P.

32. Società Italiana per il gas SpA (Italgas) (edaspidi „Italgas") esitas 16. veebruari 2009. aasta kirjaga, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 24. veebruaril 2009, vaidlustatud kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse. Ta palub:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

– tühistada vaidlustatud otsuse artiklid 1 ja 2 osas, milles nendes tunnistatakse Itaalia tehtud sotsiaalmaksuvähendused ühisturuga kokkusobimatuks, samuti tühistada vaidlustatud otsuse artikkel 5 või, teise võimalusena, suunata kohtuasi

Euroopa Kohtu põhikirja artikli 61 alusel tagasi Üldkohtusse;

– mõista komisjonilt välja esimeses ja teises kohtuastmes kantud kohtukulud.

33. Sellele apellatsioonkaebusele anti kohtuasja number C-76/09 P.

34. Vaidlustatud kohtuotsuse peale esitas apellatsioonkaebuse ka Coopservice, kes oli Comitato kaashageja kohtuasjas T-277/00. Nimetatud apellatsioonkaebus lükati siiski hilinemise tõttu tagasi. Seepeale esitas Coopservice 1. juuli 2009. aasta kirjaga, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 14. juulil 2009, seisukoha Comitato, Hotel Cipriani ja Italgasi esitatud apellatsioonkaebuste osas.

35. Itaalia Vabariik esitas 16. juuli 2009. aasta kirjaga, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 23. juulil 2009, seisukoha Comitato, Hotel Cipriani ja Italgasi esitatud apellatsioonkaebuste osas. Kõnealuses seisukohas teeb ta ettepaneku rahuldada apellatsioonkaebuste esitajate taotlused ning tühistada vaidlustatud kohtuotsus ja selle tagajärjena ka vaidlustatud otsus.

36. Komisjon vastas 10. juuli 2009. aasta kirjaga, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 22. juulil 2009, kohtuasjades C-71/09 P, C-73/09 P ja C-76/09 P esitatud apellatsioonkaebustele ning esitas vastuapellatsioonkaebuse. Ta palub:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus osas, milles Üldkohus tunnistab hagid vastuvõetavaks;

– rahuldada komisjoni poolt Üldkohtu menetluses esitatud põhinõuded;

– teise võimalusena jätta apellatsioonkaebused, vajaduse korral vaidlustatud kohtuotsuse põhjenduse asendamise teel, rahuldamata;

– mõista käesolevas ja esimeses kohtuastmes kantud kohtukulud igal juhul välja apellatsioonkaebuste esitajatelt.

37. Komisjoni esitatud vastuapellatsioonkaebusele reageeris Comitato 28. septembri 2009. aasta kirjaga, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 6. oktoobril 2009. Ta palub:

– jätta komisjoni vastuapellatsioonkaebus rahuldamata.

38. Italgas reageeris komisjoni esitatud vastuapellatsioonkaebusele 9. oktoobri 2009. aasta kirjaga, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 12. oktoobril 2009. Ta palub:

– lükata komisjoni vastuapellatsioonkaebus ilmse põhjendamatuse tõttu määrusega tagasi;

– jätta komisjoni vastuapellatsioonkaebus rahuldamata osaliselt ainetuse tõttu, muus osas põhjendamatuse tõttu või täieliku põhjendamatuse tõttu;

– mõista vastuapellatsioonkaebuse tõttu tekkinud kohtukulud igal juhul välja komisjonilt.

39. Kohtuasjad C-71/09 P, C-73/09 P ja C-76/09 P liideti 8. aprilli 2009. aasta määrusega ühise kirjaliku ja suulise menetluse ning ühise kohtuotsuse tegemise huvides.

40. 16. septembril 2010 toimus kohtuistung, milles osalesid, täiendasid oma märkusi ning vastasid küsimustele Comitato, Hotel Ciprianiand Coopservice'i, Italgasi, Itaalia Vabariigi ja komisjoni esindajad.

V. Komisjoni vastuapellatsioonkaebus

41. Oma vastuapellatsioonkaebuses vaidlustab komisjon Üldkohtu otsuse tunnistada kohtumenetlustes T-254/00, T-270/00 ja T-277/00 esitatud hagid vastuvõetavaks. Selles kontekstis väidab komisjon esiteks, et Üldkohus lükkas komisjoni poolt Üldkohtu menetluses esitatud vastuvõetavust käsitlevad vastuväited, mis tuginesid sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse argumendile (A), kõikide hagejate hagi esitamise õiguse puudumisele (B) ning Comitato hagi esitamise õiguse puudumisele (C), õigusnorme rikkudes tagasi. Lisaks väidab komisjon, et Üldkohus ei kontrollinud hageja õigustatud huvi piisavalt või eeldas vääralt selle olemasolu (D).

A. *Sama esemega kohtuasjas pooleliolev menetlus*

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus

42. Komisjoni apellatsioonkaebuse esimene väide on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktide 43–46 vastu. Nendes lükkas Üldkohus tagasi komisjoni etteheite, mille kohaselt on Comitato hagi kohtuasjas T-277/00 tema poolt varasemalt sama esemega kohtuasjades T-231/001 ja T-274/00 esitatud hagide osas poolelioleva menetluse tõttu vastuvõetamatu. Selles osas tuvastas Üldkohus esiteks, et seoses kohtuasjas T-274/00 esitatud hagiga ei ole tegemist sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetlusega, sest Comitato loobus oma

hagist kohtuasjas T-274/00. [13] Peale selle ei ole Üldkohus kohustatud hindama Comitato hagi vastuvõetavust kohtuasjas T-277/00 seetõttu, et Comitato esitas hagi Coopservice'iga ühiselt. Kuna Coopservice'i hagi on vastuvõetav, peab Üldkohus niikuinii sisulisi väiteid hindama. [14] Lõpetuseks ei ole seoses Comitato varasema hagiga kohtuasjas T-231/00 sama esemega kohtuasjas pooleliolevat menetlust seetõttu, et kohtuasjas T-231/00 ja kohtuasjas T-277/00 esitatud hagid ei tuginenud samadele väidetele. Comitato esitab terve rea väiteid üksnes kohtuasjas T 277/00, mitte aga kohtuasjas T-231/00. [15]

2. Poolte peamised väited

43. *Komisjon* väidab esiteks, et sama esemega kohtuasjas pooleliolev menetlus ei saa varasemast hagist loobumisega ära langeda. Hagi vastuvõetavust tuleb hinnata selle esitamise ajal. Peale selle rikub see menetlusökonoomia põhimõtet, kui hageja esitab rea identseid hagisid ning valib neist pärast ühe välja.

44. Teiseks on sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse tingimus üksnes kohtuasja poolte ja taotluste identsus. Väidete samasus ei ole siinkohal oluline. Selle seisukoha kasuks kõneleb ka nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades [16] artikkel 27. Isegi kui pidada väidete identsust sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse möödapääsmatuks tingimuseks, tuleks Comitato hagi kohtuasjas T-277/00 jätta vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, sest Comitato tugines kohtuasjas T-231/00 identsetele väidetele.

45. *Comitato* arvates on kõnealune väide vastuvõetamatu. Komisjon tugineb väidetele, mida ta Üldkohtu menetluses sellistena ei esitanud. Lisaks takistab eespool toodud väiteid Üldkohtu 10. märtsi 2005. aasta määruste [17] õigusjõud. Nimetatud määrustes ei tuvastanud Üldkohus, et Comitato hagi kohtuasjas T-277/00 on vastuvõetamatu.

46. Kõnealune apellatsioonkaebuse väide on ka põhjendamatu. Üldkohus leidis õigesti, et seoses Comitato varasema hagiga kohtuasjas T-274/00 on sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse võimalus sellest hagist

13 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 43.
14 – *Idem.*
15 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 44 jj ning 47.
16 – EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42.
17 – Viidatud juba käesoleva ettepaneku punktis 25.

loobumise tõttu ära langenud ning tema hagid kohtuasjades T-231/00 ja T-277/00 ei tuginenud identsetele väidetele.

48. Apellatsioonkaebuse väide on osaliselt põhjendatud.

3. Õiguslik hinnang

a) Comitato hagi vastuvõetavuse hindamise vajalikkus

47. Apellatsioonkaebuse väide on vastuvõetav. Esiteks ei ole tegemist vastuvõetamatu uue väitega. Apellatsioonkaebuses võib nimelt ette heita õigusnormide rikkumist, mis tuleneb otseselt vaidlustatud kohtuotsusest. Käesoleval juhul ette heidetava õigusnormide rikkumise puhul on see nii, sest Üldkohus peab hagi vastuvõetavust ja seega ka sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse olemasolu kontrollima omal algatusel. Taolist õigusnormide rikkumist võib Euroopa Kohus apellatsioonkaebuse raames ka omal algatusel uurida. [18] Teiseks ei takista väidet ka Üldkohtu 10. märtsi 2005. aasta määruste [19] õigusjõud. Üldkohus ei langetanud nendes määrustes otsust kohtuasjas T-277/00 esitatud hagi vastuvõetavuse kohta.

49. Üldkohtu lähenemisviis, mille kohaselt ei pea Comitato hagi vastuvõetavust hindama, sest tema kaashageja Coopservice'i hagi on vastuvõetav, ei ole veenev. Euroopa Kohus on küll ühel võrreldaval juhul selliselt toiminud. [20] Seda kohtupraktikat ei saa aga minu arvates Üldkohtule esitatud hagile ilma pikemata üle kanda. Esiteks näib mulle, et selline kohtupraktika on omane kõrgeima astme kohtule. Kuna Üldkohtu otsuse peale saab Euroopa Kohtule siiski apellatsioonkaebuse esitada, siis võib hagi vastuvõetavuse osas langetatud otsus mõjutada edasist menetlust Euroopa Kohtus. Kui Comitato hagi oleks jäetud vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, siis oleks

18 – Euroopa Kohtu 29. novembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-176/06 P: Stadtwerke Schwäbisch Hall jt *vs.* komisjon (EKL 2007, lk I-170, punkt 17 jj) ja Euroopa Kohtu 15. aprilli 2010. aasta määrus kohtuasjas C-517/08 P: Makhteshim-Agan jt *vs.* komisjon (punkt 54 jj).

19 – Viidatud juba käesoleva ettepaneku punktis 25.

20 – Euroopa Kohtu 24. märtsi 1993. aasta otsus kohtuasjas C-313/90: CIRFS jt *vs.* komisjon (EKL 1993, lk I-1125, punkt 31).

Comitato apellatsioonkaebusel teine ese. Peale selle oleks ära langenud komisjoni vastuapellatsioonkaebus seoses Comitato suhtes tehtud otsusega. Mõjud menetluse kulgemisele Euroopa Kohtus tulevad selgelt esile eriti käesolevas asjas. Siin peab Euroopa Kohus langetama otsuse üksnes Comitato apellatsioonkaebuse osas, mitte aga tema kaashageja Coopservice'i esitatud apellatsioonkaebuse suhtes. Teiseks ei tundu taoline toimimisviis olevat kooskõlas Üldkohtu ja Euroopa Kohtu vahelise ülesannete jaotusega. Euroopa Kohus peab komisjoni vastuapellatsioonkaebuse raames nimelt kontrollima sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse väidet, sest see on Comitato hagi Üldkohtus vastuvõetavuse tingimus, mida Euroopa Kohus peab omal algatusel kontrollima. [21] Nagu käesolev kohtuasi näitab, võib Üldkohtu lähenemisviis, mille kohaselt ta ei pea hindama Comitato hagi vastuvõetavust, viia taolises asjas nagu käesolev kohtuasi selleni, et Comitato hagi vastuvõetavust hinnatakse esimest korda apellatsioonkaebuse raames Euroopa Kohtus. Kolmandaks kahtlen ma selles, et Üldkohtu lähenemisviisi saab kõigil juhtudel põhjendada menetlusökonoomia seisukohast. Esmakordne hindamine Euroopa Kohtus võib tekitada probleeme eelkõige siis, kui Euroopa Kohus peab hagi vastuvõetavuse kontrollimise käigus ise asjaolusid hindama. Euroopa Kohus on selleks pädev üksnes siis, kui ta teeb oma põhikirja artikli 61 esimese lõigu kohaselt ise asja suhtes lõpliku kohtuotsuse. See on siiski võimalik ainult siis, kui kohtuasja menetlusstaadium seda lubab. Kui asja menetlusstaadium ei luba lõpliku otsuse tegemist, siis peab Euroopa Kohus selle oma põhikirja artikli 61 esimese lõigu alusel suunama tagasi Üldkohtusse. Menetlusökonoomiline eelis, mis peaks õigustama Üldkohtu poolt hagi vastuvõetavuse hindamata jätmist, ähvardab seega teatud juhtudel hoopis menetluse pikenemiseks pöörduda. Eeltoodud põhjendustest lähtudes pean ma lähenemisviisi, mille kohaselt ei pea Üldkohus taolistel juhtudel nagu käesolevas kohtuasjas Comitato hagi vastuvõetavust kontrollima, senisest kohtupraktikast kõrvale kaldudes ka põhimenetluses vastuvõetamatuks. [22] Käesoleva kohtuasja puhul võib küsimus, kas tegemist on Üldkohtu-poolse õigusnormide rikkumisega, siiski lahtiseks jääda, sest Euroopa Kohus peab sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse väidet niikuinii omal algatusel kontrollima.

b) Sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse äralangemine varasemast hagist loobumise korral

50. Vastupidiselt komisjoni seisukohale leidis Üldkohus siiski õigesti, et Comitato hagi kohtuasjas T-277/00 ei ole tema poolt varasemalt sama esemega kohtuasjas T-274/00 esitatud hagi osas poolelioleva menetluse tõttu vastuvõetamatu. Nimelt loobus Comitato oma hagist kohtuasjas T-274/00. Komisjon märgib küll õigesti, et hagi vastuvõetavuse tingimused peavad põhimõtteliselt täidetud olema

21 – Vt 18. joonealuses märkuses viidatud kohtupraktika.

22 – Vt Euroopa Kohtu presidendi 24. märtsi 2009. aasta määrus kohtuasjas C-60/08 P(R): Cheminova jt *vs.* komisjon (EKL 2009, lk I-43, punkt 31 jj), mille kohaselt on taoline lähenemisviis kiirmenetluses vastuvõetamatu, kuid põhimenetluses täiesti vastuvõetav.

selle esitamise ajal.[23] Vastuvõetamatus sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse tõttu võib aga ära langeda, kui varasem hagi on tunnistatud vastuvõetamatuks.[24] Minu arvates peab see põhimõte kehtima ka siis, kui varasemast hagist on loobutud. Vastuvõetamatus sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse tõttu peab vältima olukorda, kus identseid hagisid menetletakse topelt. Sellega välditakse muu hulgas ka vasturääkivate otsuste tegemist. Kui aga varasem hagi on siiski vastuvõetamatuks tunnistatud või on sellest loobutud, siis seda ohtu enam ei ole.

c) Väidete identsus

51. Selles osas, milles komisjon väidab, et Üldkohus oleks pidanud Comitato hagi kohtuasjas T-277/00 tema poolt varasemalt sama esemega kohtuasjas T-231/00 esitatud hagi osas poolelioleva menetluse pärast vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata jätma, on nimetatud väide osaliselt põhjendatud.

52. Komisjoni väide, et Üldkohus on õigusnorme rikkudes käsitlenud väidete identsust sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse tõttu vastuvõetamatuse tingimusena, on põhjendamatu. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on vastuvõetamatusega sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse tõttu tegemist üksnes siis, kui varasemal hagil on juba menetluses oleva hagiga samad pooled, see sisaldab samu taotlusi ja põhineb samadel väidetel.[25] Vastupidiselt komisjoni seisukohale ei saa seda kohtupraktikat mõista ka nii, et Euroopa Kohus nimetas väidete identsuse tingimust üksnes *ad abundantiam*.[26] Nimelt käsitles Euroopa Kohus kohtuasjas Prantsusmaa *vs.* parlament põhjalikult väidete identsuse küsimust kahe erineva hagi puhul,[27] mis ei toeta väidete identsuse ebaoluliseks pidamise oletust. Peale selle põhjendas Euroopa Kohus kohtuotsuses Diezler hagi vastuvõetamatust sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse tõttu asjaoluga, et lisaks mõlema kohtuvaidluse eseme identsusele langesid peamises osas kokku ka mõlema kohtuasja hagejate esitatud väited.[28] Ka kohtuotsustest Bode[29] ja Perinciolo[30] ei saa minu arvates järeldada, et sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetlusega on tegemist juba siis, kui pooled ja taotlused on identsed. Kõnealuste kohtuotsuste aluseks olid erilised asjaolud, milles hagejad esitasid kõigepealt hagi esimese otsuse peale ning seejärel ka teise otsuse peale, mis esimest ot-

23 – Euroopa Kohtu 27. novembri 1984. aasta otsus kohtuasjas 50/84: Bensider jt *vs.* komisjon (EKL 1984, lk 3991, punkt 8) ja 18. aprilli 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-61/96, C-132/97, C-45/98, C-27/99, C-81/00 ja C-22/01: Hispaania *vs.* nõukogu (EKL 2002, lk I-3439, punkt 23).

24 – Euroopa Kohus leidis 27. oktoobri 1987. aasta otsuses liidetud kohtuasjades 146/85 ja 431/85: Diezler jt *vs.* Majandus- ja Sotsiaalkomitee (EKL 1987, lk 4283, punkt 12), et sama esemega kohtuasjas pooleliolevale menetlusele tuginev vastuvõetamatuse väide ei kehti hilisema hagi suhtes, kui varasem hagi on tunnistatud vastuvõetamatuks.

25 – Euroopa Kohtu 19. septembri 1985. aasta otsus liidetud kohtuasjades 172/83 ja 226/83: Hoogovens Groep *vs.* komisjon (EKL 1985, lk 2831, punkt 9); eespool 24. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Diezler jt, punkt 16; 22. septembri 1988. aasta otsus liidetud kohtuasjades 358/85 ja 51/86: Prantsusmaa *vs.* parlament (EKL 1988, lk 4821, punktid 9–12) ja 24. novembri 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-138/03, C-324/03 ja C-431/03: Itaalia *vs.* komisjon (EKL 2005, lk I-10043, punkt 64 jj).

26 – Vt samas mõttes ka Hackspiel, S., väljaandes Rengeling, H.-W., Middeke, A. ja Gellermann, M., *Handbuch des Rechtsschutzes in der Europäischen Union*, 2. tr, Beck, 2003, § 23, punkt 32.

27 – Viidatud eespool 25. joonealuses märkuses, punktid 9–12.

28 – Viidatud eespool 24. joonealuses märkuses, punkt 16.

29 – Euroopa Kohtu 26. mai 1971. aasta otsus liidetud kohtuasjades 45/70 ja 49/70: Bode *vs.* komisjon (EKL 1971, lk 465).

30 – Euroopa Kohtu 17. mai 1973. aasta otsus liidetud kohtuasjades 58/72 ja 75/72: Perinciolo *vs.* nõukogu (EKL 1973, lk 511).

sust sisuliselt kinnitas. Asjaolust, et Euroopa Kohus tunnistas sellises eriolukorras teise otsuse peale esitatud hagi vastuvõetamatuks põhjusel, et hageja üksnes „kordas" [31] oma taotlusi, ei saa pikemata järeldada, et Euroopa Kohus eeldab juba poolte ja taotluste identsuse korral vastuvõetamatust sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse tõttu. Nagu nähtub poolte argumentidest mõlemas kohtuasjas, tuginesid mõlemad hagid hoopis identsetele väidetele.

Üldkohus määras kohtuasja T-277/00 kõikide menetlusosaliste nõusolekul „peamiseks" kohtuasjaks. Nagu komisjon õigesti selgitab, tuleb hagi vastuvõetavust kontrollida omal algatusel, [32] mistõttu ei jää menetlusökonoomia kaalutlustele siinkohal ruumi.

d) Järeldus

53. Komisjon heidab aga õigesti ette, et Üldkohus on jätnud tähelepanuta kohtuasjade T-231/00 ja T-277/00 väidete osalise identsuse. Üldkohus tuvastas, et Comitato esitas mõned oma väited üksnes hilisemas hagis kohtuasjas T-277/00, mitte aga oma varasemas hagis kohtuasjas T-231/00. Sellest ei oleks Üldkohus tohtinud aga järeldada, et Comitato hilisem hagi kohtuasjas T-277/00 on seetõttu täielikult vastuvõetav. Identsete väidete topelt hindamine võib endaga kaasa tuua vasturääkivate otsuste tegemise. Seda ei saa vältida ka sel moel, et pärast otsuse tegemist kohtuasjas T-277/00 ei toimu identsete väidete kontrollimist kohtuasjas T-231/00. Kohtupraktika kohaselt on vastuvõetamatu hilisem hagi, mitte varasem. Üldkohtu taolist toimimisviisi ei saa viimaks õigustada ka asjaoluga, et

54. Kuna Üldkohus ei kontrollinud, mil määral tuginesid Comitato hagid varasemas kohtuasjas T-231/00 ja hilisemas kohtuasjas T-277/00 peamises osas identsetele väidetele, ja kuna ta ei jätnud Comitato hagi kohtuasjas T-277/00 selles osas vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, siis on Üldkohus õigusnorme rikkunud. Selles osas on komisjoni apellatsioonkaebuse esimene väide põhjendatud. Muus osas tuleb kõnealune väide tagasi lükata.

31 – Eespool 29. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Bode, punkt 11, ja eespool 30. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Perinciolo, punkt 4 jj.

32 – Eespool 29. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Bode, punkt 11, ja eespool 30. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Perinciolo, punktid 4 ja 5.

B. *Hagejate isiklik puutumus*

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus

55. Oma teise väitega vaidlustab komisjon vaidlustatud kohtuotsuse punktidele 69–112 tugineva Üldkohtu järelduse, et vaidlustatud otsus puudutab kohtuasjade T-254/00, T-270/00 ja T-277/00 hagejaid isiklikult.

2. Poolte peamised argumendid

56. Selles rõhutas Üldkohus esiteks, et komisjoni otsus ebaseadusliku abirežiimi osas on põhimõtteliselt üldkohaldatav, kuna seda kohaldatakse objektiivselt määratletud olukordadele ja sellega kaasnevad õiguslikud tagajärjed, mis on kavandatud üldiselt ja abstraktselt. [33] Siiski võivad üldkohaldatava akti sätted teatavatel asjaoludel teatavaid füüsilisi või juriidilisi isikuid isiklikult puudutada, kui neid mõjutatakse mõningate nendele omaste tunnuste või faktilise olukorra tõttu, mis eristab neid kõigist teistest isikutest. [34]

57. Seejärel lükkas Üldkohus tagasi komisjoni lähenemisviisi, mille kohaselt on tegelikud abirežiimist kasusaajad isiklikult puudutatud üksnes siis, kui abirežiimi rakendatakse üksikotsustega. [35] Taoline lähenemisviis ei ole kooskõlas ei kohtupraktikaga [36] ega riigiabi kontrollimise süsteemiga. [37] Lõpetuseks analüüsis Üldkohus komisjoni argumenti, mille kohaselt on siseriiklikud ametivõimud vaidlustatud otsuse täitmisel pädevad igal üksikjuhul kontrollima, kas EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamise tingimused on täidetud. Üldkohus leidis, et sellist pädevust ei eksisteeri. [38]

58. *Komisjoni* arvates rikub Üldkohtu põhjendus õigusnorme. Esiteks on vaidlustatud otsus üldkohaldatav akt. Otsuse puhul, mis puudutab ebaseaduslikku, mitut valdkonda puudutavat abirežiimi, ei ole komisjon kohustatud üksikjuhte arvesse võtma. Sel põhjusel ei teinud komisjon vaidlustatud otsuses ka mingit järeldust selle kohta, kas hagejate juhtumil on tegemist abiga. See selgitati välja alles vaidlustatud otsuse täitmisel. Seetõttu ei puuduta vaidlustatud otsus hagejaid

33 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 73.
34 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 74.
35 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 76–99.
36 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 76–93.
37 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 94–99.
38 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 100–111.

isiklikult. Vaidlustatud otsuse artiklis 5 sisalduv tagasinõudmise korraldus ei muuda selles osas midagi.

59. Lisaks sidus Üldkohus õigusnorme rikkudes hagejate isikliku puutumuse nende kohustusega abi tagasi maksta. Õigust esitada hagi tuleb hinnata hagi esitamise ajal. Selleks ajaks ei olnud aga veel kindel, kas hagejaid kohustatakse abi tagasi maksma. Alles uurimiste tulemusena, mille siseriiklikud ametivõimud korraldasid vaidlustatud otsuse täitmise raames, selgus, millised tegelikud abisaajad on kohustatud abi tagasi maksma. Selle kasuks kõneleb ka asjaolu, et ettevõtjal ei ole põhjendatud huvi esitada hagi, kui on ilmne, et teda ei kohustata soodustust tagasi maksma.

60. Samuti tuvastas Üldkohus vääralt, et isikute ring, keda vaidlustatud otsus puudutab, on määratletav. See on määratletav üksnes siis, kui isikute arvu ja identiteeti saab enamvähem täpselt määratleda. Pelgalt määratletavusest ei piisa. Komisjonil peab olema vähemalt võimalik määratleda tagasi maksma kohustatud isikud, mis aga käesoleval juhul nii ei olnud. Komisjonil puudus otsuse vastuvõtmise ajal ja hagi esitamise ajal selleks vajalik teave.

61. Lisaks sellele heidab komisjon ette õigusnormide rikkumist vaidlustatud kohtuotsuse põhjenduse selles osas, milles Üldkohus tuvastas, et komisjoni lähenemisviis ei ole kooskõlas riigiabi kontrollimise süsteemiga, ning osas, milles Üldkohus selgitas, mis põhjustel ei ole siseriiklikud ametivõimud pädevad tagasinõudmise korralduse täitmisel igal üksikjuhul kontrollima abi olemasolu.

62. *Italgasi* arvates tuleks komisjoni apellatsioonkaebuse teine väide tagasi lükata. Vastupidiselt komisjoni seisukohale ei sidunud Üldkohus hagejate isiklikku puutumust nende kohustusega abi tagasi maksta, vaid sellega, et vaidlustatud otsus riivab otseselt nende õigusi. Peale selle on oluline üksnes isikute ringi määratletavus, mitte aga see, kas komisjon suudab isikute gruppi kindlaks teha. Muus osas ajab komisjon hagi esitamise õiguse segi põhjendatud huviga. Lisaks viib komisjoni lähenemisviis selleni, et hagejate juurdepääs ühenduse kohtutele jääks komisjoni otsustada. Komisjoni lähenemisviisi kohaselt võiks ta üksikisiku hagi esitamise õiguse välistada seeläbi, et ta peab oma otsust abstraktseks. Peale selle ei eksisteeriks komisjoni poolt siseriiklikele ametivõimudele antud

vaidlustatud otsuse täitmise juhiste osas mingeid tõhusaid õiguskaitsevõimalusi.

63. Komisjoni väited Üldkohtu järelduse osas, mille kohaselt ei ole komisjoni lähenemisviis kooskõlas riigiabi kontrollimise süsteemiga, on Italgasi arvates ainetud, sest see ei ole põhjenduse peamine osa. Sama kehtib ka väidete osas, mis puudutavad Üldkohtu järeldust, et siseriiklikel ametivõimudel ei ole tagasinõudmise korralduse täitmisel pädevust kontrollida igal üksikjuhul abi olemasolu. Muus osas on kõnealuste järelduste vastu esitatud väited põhjendamatud.

64. Ka *Comitato* arvates tuleb komisjoni teine väide tagasi lükata.[39] Erinevalt potentsiaalsetest abisaajatest ei ole vaidlustatud otsus tegelike abisaajate jaoks üldkohaldatav akt, sest tegelike abisaajate puhul puudutab see määratletava arvu ettevõtjate õigusi. Tegelikud abisaajad määratleti siseriiklike ametivõimude tagastamisotsuse adressaatidena. Seetõttu on nende seisund võrreldav individuaalse abi saaja omaga.

39 – Comitato viitab oma kirja alguses küll põhjendatud huvi puudutavatele komisjoni väidetele. Sisuliselt puudutab Comitato aga õigust esitada hagi.

3. Õiguslik hinnang

65. Kuna Üldkohtu põhjendus tugineb esmajoones Euroopa Kohtu praktika analüüsile,[40] hindan ma kõigepealt komisjoni väiteid, mis on suunatud Üldkohtu põhjenduse selle osa vastu.

66. Kõnealused väited on põhjendamatud. Üldkohus on õigesti leidnud, et sotsiaalmaksuvähendustest tegelikult abisaajaid tuleb Euroopa Kohtu praktika kohaselt pidada vaidlustatud otsuse poolt isiklikult puudutatuteks (a). Kõnealuse kohtupraktika osas esitatud komisjoni vastuväited tuleb tagasi lükata (b).

a) Euroopa Kohtu praktika

67. Nagu Üldkohus õigesti selgitas,[41] võivad teised isikud, kes ei ole otsuse adressaadid, olla sellest isiklikult puudutatud siis, kui see otsus mõjutab neid mõningate neile omaste tunnuste või faktilise olukorra tõttu, mis eristab neid kõigist teistest isikutest, ning seega individualiseerib neid sarnaselt

40 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 76–93.

41 – Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkt 74.

otsuse adressaadiga (niinimetatud Plaumanni kohtuotsus). [42]

68. Kui komisjon kvalifitseerib siseriikliku mitut valdkonda puudutava abirežiimi otsuses ühisturuga kokkusobimatuks abiks, siis ei ole isikud, kes oleks sellest režiimist üksnes *potentsiaalselt abisaajad*, Plaumanni kohtuotsuse kohaselt taolisest otsusest isiklikult puudutatud. Mitut valdkonda puudutavast abirežiimist potentsiaalselt abisaajad on üldiselt ja abstraktselt kirjeldatud isikute grupp. [43]

69. Kui komisjon määrab sellises otsuses siiski, et liikmesriik peab siseriikliku režiimi alusel antud abi tagasi nõudma, siis puudutab kõnealune otsus selle režiimi alusel *tegelikult abisaajaid* Plaumanni kohtuotsuse järgi otseselt. Nagu Üldkohus õigesti rõhutas, [44] on tegelike abisaajate näol tegemist otsuse vastuvõtmise ajal määratletava ja seega piiritletud isikute grupiga. Vaidlustatud otsus puudutab ka nende isikute õigusi. Seda seetõttu, et neil on põhjust karta, et siseriiklikud ametivõimud nõuavad režiimi alusel saadud soodustuse neilt tagasi. [45]

b) Komisjoni vastuväited

70. Vastuväited, mis komisjon esitab selle kohtupraktika suhtes, mida võib eriti pärast kohtuotsuseid Itaalia ja Sardegna Lines *vs.* komisjon [46] ning Itaalia *vs.* komisjon [47] nüüdsest pidada väljakujunenud kohtupraktikaks, või mis komisjon esitab nimetatud kohtupraktika kohaldamise osas käesolevale asjale, ei ole veenvad.

i) Tagasimaksmiskohustusele tuginemine

71. Selles osas, milles komisjon esitab kõigepealt vastuväite, et Üldkohus seab tegelike abisaajate isikliku puutumuse sõltuvusse nende tagasimaksmiskohustusest, kuigi see ei ole

42 – Euroopa Kohtu 15. juuli 1963. aasta otsus kohtuasjas 25/62: Plaumann *vs.* komisjon (EKL 1963, lk 213, punkt 238); 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-321/95 P: Greenpeace Council jt *vs.* komisjon (EKL 1998, lk I-1651, punktid 7 ja 28); 19. oktoobri 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-15/98 ja C-105/99: Itaalia ja Sardegna Lines *vs.* komisjon (EKL 2000, lk I-8855, punkt 32); 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-298/00 P: Itaalia *vs.* komisjon (EKL 2004, lk I-4087, punkt 36); 8. juuli 2010. aasta otsus kohtuasjas C-343/09: Afton Chemical Limited *vs.* Secretary of State for Transport (EKL 2010, lk I-7027, punkt 21).

43 – Euroopa Kohtu 7. detsembri 1993. aasta otsus kohtuasjas C-6/92: Federmineraria jt *vs.* komisjon (EKL 1993, lk I-6357, punkt 14 jj); eespool 42. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Itaalia ja Sardegna Lines *vs.* komisjon, punkt 33, ja eespool 42. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Itaalia *vs.* komisjon, punkt 37.

44 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 84.

45 – Eespool 42. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Itaalia ja Sardegna Lines *vs.* komisjon, punkt 34 jj, ja eespool 42. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Itaalia *vs.* komisjon, punkt 38.

46 – Viidatud eespool 42. joonealuses märkuses.

47 – Viidatud eespool 42. joonealuses märkuses.

otsuse vastuvõtmise või hagi esitamise ajal veel kindel, on kõnealune vastuväide ekslik.

72. Vastupidiselt komisjoni arusaamale ei ole tegelikud abisaajad isiklikult puudutatud alles siis, kui siseriiklikud ametivõimud nõuavad neilt tagasimaksmist. Pigem puudutab juba komisjoni tagasimaksmise korraldus ise isiklikult kõiki isikuid, kes olid sotsiaalmaksuvähenduste süsteemi kohaselt tegelikud abisaajad, välja arvatud juhul, kui komisjon tuvastas otsuses seoses nende isikute juhtumiga või teatud juhtumite gruppidega, mis hõlmab ka neid isikuid, et sotsiaalmaksuvähendused on EÜ artikliga 87 kooskõlas. Taoline otsus riivab tegelike abisaajate õigusi, ja seda olenemata sellest, kuidas kõnealust otsust mõistetakse.

73. Kui vaidlustatud otsuse artiklit 5 koosmõjus vaidlustatud otsuse artikli 1 teise lõiguga ja artikliga 2 mõistetakse selliselt, et selles kutsutakse Itaalia valitsust nõudma tagasi kõik sotsiaalmaksuvähendused, mis ei ole vaidlustatud otsuse artikli 1 esimese lõigu, artiklite 3 ja 4 ning vaidlustatud otsuse põhjenduse kohaselt sõnaselgelt EÜ artikliga 87 kooskõlas olevaks tunnistatud, on ilmselge, et vaidlustatud otsusega riivatakse otseselt hagejate õigusi. Sellise arusaama kohaselt on üksnes aja küsimus, mil siseriiklikud ametivõimud nõuavad hagejatelt abi tagasimaksmist.

74. Komisjon käsitab vaidlustatud otsuse artiklit 5 koosmõjus artikli 1 teise lõiguga ja artikliga 2 seevastu selliselt, et sotsiaalmaksuvähenduste tagasinõudmise korraldus antakse üksnes selles osas, milles nende vähenduste näol on ka üksikjuhtudel tegemist abiga EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. Siseriiklikud ametivõimud hindavad seda alles otsuse täitmisel. Siiski puudutab vaidlustatud otsus ka taolise arusaama korral tegelikke abisaajaid isiklikult.

75. Siseriiklikud ametivõimud on vaidlustatud otsuse täitmisel esiteks seotud selles sisalduvate komisjoni järeldustega. Isegi kui komisjon märgib, et ta ei ole kontrollinud, kas sotsiaalmaksuvähendused kahjustavad üksikjuhul konkurentsi või riikidevahelist kaubandust, on ta EÜ artikli 87 lõike 1 teiste tingimuste osas teinud siiski järelduse, mis on siseriiklike ametivõimude jaoks ka üksikjuhtude uurimisel siduv. Nii leidis komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 52–56, et sotsiaalmaksuvähendused kujutavad endast eelist EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses, ka siis, kui Itaalia seadusandja soovis sellega ebasoodsat konkurentsiolukorda hüvitada. Vaidlustatud otsus sisaldab seega komisjoni järeldust, mis on siseriiklike ametivõimude jaoks tagastamisotsuse täitmisel siduv. Sellega puudutab kõnealune otsus otseselt tegelike abisaajate õigusi.

76. Isikliku puudutatuse eeldamise kasuks taolisel juhul kõneleb ka tõhusa kohtuliku

kaitse idee. Tõhus kohtulik kaitse ei oleks tagatud, kui ettevõtja, kes soovib taolise juba vaidlustatud otsuses sisalduva järelduse vastu menetlust alustada, saadetaks tagasi siseriiklikku kohtusse. Sarnaselt siseriiklike ametivõimudega on ka siseriiklikud kohtud seotud komisjoni sellise järeldusega, mistõttu ei saa nad teha muud, kui esitada see küsimus Euroopa Kohtule. [48]

77. Lõpetuseks ei saa minu arvates panna tegelikele abisaajatele kogu vastutust selle eest, et komisjon ei täpsustanud vaidlustatud otsuse põhjendust seoses EÜ artikli 87 lõike 1 teatud tingimustega, mistõttu ei ole üksikutele tegelikele abisaajatele arusaadav, kas neile esitatakse tagasimaksmise nõue.

78. Seetõttu puudutab vaidlustatud otsus, olenemata sellest, kuidas seda mõista, tegelikke abisaajaid isiklikult.

ii) Piisav määratletus

79. Ka komisjoni järgmine vastuväide, mille kohaselt ei olnud sotsiaalmaksuvähendustest tegelikud abisaajad piisavalt määratletavad, tuleb tagasi lükata. Vastupidiselt komisjoni seisukohale ei ole oluline, kas komisjon teadis või võis tegelikke abisaajaid otsuse vastuvõtmise ajal teada. Plaumanni kohtuotsuse kohaselt on otsustav üksnes see, et tegelike abisaajate ring on piiritletav. [49] Seega pidas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 81 jj ja 84 õigesti oluliseks seda, et tegelike abisaajate näol on tegemist piiritletava ja seega määratletava isikute ringiga. Selles osas, milles Üldkohus viitas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 91 jj peale selle ka asjaolule, et komisjon teadis abi saavate ettevõtjate täpset arvu, on tegemist pelgalt täiendava viitega, mis ei sea kahtluse alla Üldkohtu õiget põhjendust vaidlustatud kohtuotsuse punktides 81 jj ja 84.

iii) Põhjendatud huvi äralangemine

80. Järgnevalt ei ole veenev ka komisjoni viide sellele, et tegeliku abisaaja esitatud hagi vastuvõetavus võib siseriiklike ametivõimude edasiste uurimiste tulemusena komisjoni

48 – Vt samas mõttes ka Grespan, D., väljaandes Mederer, W., Pesaresi, N. ja Van Hoof, M., *EU Competition Law*, Volume IV, State Aid, Book One, Claeys & Casteels, 2008, 3366.

49 – Euroopa Kohtu 17. septembri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-519/07 P: komisjon *vs.* Koninklijke Friesland Campina (EKL 2009, lk I-8495, punkt 59).

meetme täitmise käigus ära langeda. Selles kontekstis tuleb teha vahet esiteks hagi esitamise õiguse ja teiseks põhjendatud huvi vahel.

81. Füüsilise või juriidilise isiku isiklik puudutatus, mis on EÜ artikli 230 neljanda lõigu kohaselt nende hagi esitamise õiguse tingimus, sõltub üksnes vaidlustatud otsusest. Nagu eespool selgitatud, puudutas vaidlustatud otsuses sisalduv tagasimaksmise korraldus otseselt isiklikult kõiki isikuid, kes said sotsiaalmaksuvähenduste süsteemi alusel tegelikult abi, välja arvatud need isikud, kelle suhtes tuvastas komisjon sotsiaalmaksuvähenduste kooskõla EÜ artikliga 87. Seega oli juba vaidlustatud otsuse vastuvõtmise ajal ja järelikult ka hagi esitamise ajal kindel, keda kõnealune otsus isiklikult puudutab.

82. Kui pärast vaidlustatud otsuse vastuvõtmist selgub, et ühelt isiklikult puudutatud isikult ei nõuta sotsiaalmaksuvähenduste tagasimaksmist, siis ei mõjuta see isiku isiklikku puudutatust. Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 88 jj õigesti selgitas, võib sel isikul aga puududa põhjendatud huvi esitada vaidlustatud otsuse vastu hagi, sest tal ei ole sellisel juhul enam mingit huvi vaidlustatud otsuse tühistamise vastu.

iv) Soovimatud tagajärjed

83. Järgnevalt väidab komisjon, et tegelike abisaajate isikliku puudutatuse eeldamine tooks nende suhtes kaasa soovimatud tagajärjed. Nad võiksid sellisel juhul vaidlustada komisjoni tagasimaksmise nõude üksnes EÜ artikli 230 alusel hagi esitades; EÜ esimene alternatiiv – taoliste otsuste kehtivuse kontrollimine EÜ artikli 234 esimese lõigu punkti b alusel eelotsusetaotluse abil – ei oleks siis enam võimalik.

84. Ka see vastuväide ei ole veenev. Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 90 õigesti rõhutas, ei saa Euroopa Kohtu praktikast [50] järeldada, et kõik komisjoni otsuse suhtes EÜ artikli 230 neljanda lõigu kohaselt hagi esitamise õigust omavad füüsilised või juriidilised isikud saavad taolise otsuse kehtivust vaidlustada üksnes tühistamishagiga ning et neil on keelatud seada selle otsuse kehtivust kahtluse alla eelotsusetaotluse abil.

85. Osas, milles komisjon viitab kohtuotsusele Textilwerke Deggendorf, tuleb märkida,

50 – Euroopa Kohtu 9. märtsi 1994. aasta otsus kohtuasjas C-188/92: Textilwerke Deggendorf (EKL 1994, lk I-833, punktid 10–26); 12. detsembri 1996. aasta otsus kohtuasjas C-241/95: Accrington Beef jt (EKL 1996, lk I-6699, punktid 15 ja 16) ja 11. novembri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-408/95: Eurotunnel jt (EKL 1997, lk I-6315, punkt 28 jj).

et selles kohtuasjas esinesid erilised asjaolud, mis kõnelesid eelotsusetaotluse vastuvõetamatuks tunnistamise kasuks. Esiteks oli kõnealusel juhul abisaaja komisjoni otsuses sõnaselgelt välja toodud, olgugi et mitte nimeliselt, kuid siiski selliselt, et tema isikus ei olnud kahtlust. [51] Teiseks olid siseriiklikud ametivõimud teda komisjoni otsusest teavitanud ning osutanud Euroopa Kohtus vaidlustamise võimalusele. [52]

86. Käesolev asi on teistsugune. Esiteks ei ole hagejaid vaidlustatud otsuses nimeliselt välja toodud. Teiseks ei olnud kõnealuse otsuse vastuvõtmise ajal veel ilmne, millistelt tegelikelt abisaajatelt siseriiklikud ametivõimud sotsiaalmaksuvähendusi tagasi nõuavad. Sellisel juhul ei saa tegelikule abisaajale minu arvates süüks panna, et ta – isegi kui tal on õigus esitada hagi EÜ artikli 230 neljanda lõigu tähenduses – ei esita hagi otseselt vaidlustatud otsuse vastu, vaid ootab kõigepealt ära siseriiklike ametivõimude meetmed.

87. Mulle näib, et selles tähenduses võib tõlgendada ka kohtuotsust Atzeni [53]. Vastupidiselt komisjoni seisukohale ei seadnud Euroopa Kohus selles otsuses kahtluse alla pärast kohtuotsuseid Itaalia ja Sardegna Lines [54] ning Itaalia *vs.* komisjon [55] kinnitatud kohtupraktikat tegelike abisaajate isikliku puudutatuse kohta. Kõnealuses kohtuotsuses ta pelgalt rõhutas, et juhul, mil isikule ei saa ette heita, et ta ei kasutanud ilmselget võimalust esitada komisjoni otsuse vastu hagi, on eelotsusetaotlus, milles küsitakse Euroopa Kohtult arvamust komisjoni otsuse kehtivuse kohta, vastuvõetav. [56] Komisjoni vastuväide tuleb seega tagasi lükata.

v) Tulemuste vasturääkivus

88. Viimaks ei tundu mulle veenev ka komisjoni vastuväide, et tegelike abisaajate isikliku puudutatuse eeldamine viib vasturääkivate tulemusteni, sest sellisel juhul koheldakse ettevõtjaid paremini üksnes seetõttu, et liikmesriik ei ole oma teatamiskohustusest kinni pidanud. Mõtet, et liikmesriik ei tohi oma teatamiskohustusest mittekinnipidamise tõttu eelist omandada, tuleb küll kindlasti arvesse võtta, kui kõne all on komisjoni hindamiskriteerium ebaseadusliku mitut valdkonda

51 – Vt kohtujurist Jacobsi 15. septembri 1993. aasta ettepanek eespool 50. joonealuses märkuses viidatud kohtuasjas Textilwerke Deggendorf, ettepaneku punkt 3.

52 – *Idem.*

53 – Euroopa Kohtu 23. veebruari 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-346/03 ja C-529/03: Atzeni jt (EKL 2006, lk I-1875, punktid 30–34).

54 – Viidatud eespool 42. joonealuses märkuses.

55 – Viidatud eespool 42. joonealuses märkuses.

56 – Vt samas mõttes ka eespool 48. joonealuses märkuses viidatud Grespan, D., 3369.

puudutava abirežiimi puhul.[57] Ma ei pea aga õigeks kanda see mõte piiramatult üle ka füüsiliste ja juriidiliste isikute hagi esitamise õigusele ja eriti nende isikliku puudutatuse tingimustele, mis sõltuvad väljakujunenud kohtupraktika kohaselt Plaumanni kohtuotsuse kriteeriumidest.

c) Järeldus

89. Kokkuvõttes tuleb esiteks järeldada, et Üldkohus on Euroopa Kohtu praktikat õigesti järginud. Üldkohtu järeldus, mille kohaselt puudutab vaidlustatud otsus kohtuasjade T-254/00, T-270/00 ja T-277/00 hagejaid kui sotsiaalmaksuvähendustest tegelikke abisaajaid isiklikult, on seega piisavalt põhjendatud juba Üldkohtu viitega Euroopa Kohtu praktikale.

90. Sellest tulenevalt on komisjoni edasised väited ainetud.[58] Seda seetõttu, et ei vaidlustatud kohtuotsuse põhjenduse osa, milles Üldkohus selgitas, mis põhjustel ei ole komisjoni lähenemisviis kooskõlas riigiabi kontrollimise süsteemiga, ega osa, milles Üldkohus selgitas, mis põhjustel ei pea siseriiklikel ametivõimudel olema vaidlustatud otsuse täitmisel pädevust kontrollida igal üksikjuhul EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamise tingimusi, ole vajalikud toetamaks Üldkohtu järeldust, et vaidlustatud otsus puudutab hagejaid isiklikult. Kohtuotsuse nimetatud osades sisalduv õigusnormide rikkumine ei saa seega Üldkohtu kõnealust järeldust kahtluse alla seada.

91. Komisjoni teine väide tuleb seega täielikult tagasi lükata.

C. *Comitato õigus esitada hagi*

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus

92. Oma kolmanda väitega vaidlustab komisjon vaidlustatud kohtuotsuse punktis 114 jj esitatud Üldkohtu järelduse, mille kohaselt on Comitatol kui organisatsioonil,

57 – Selles kontekstis tuleb etteruttavalt viidata käesoleva otsuse punktis 150 toodud põhjendusele ning 85. joonealuses märkuses viidatud kohtupraktikale.

58 – Euroopa Kohtu 12. juuli 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-302/99 P ja C-308/99 P: komisjon ja Prantsusmaa *vs.* TF1 (EKL 2001, lk I-5603, punktid 26 ja 27) ja 19. aprilli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-273/05 P: Siseturu Ühtlustamise Amet *vs.* Celltech (EKL 2007, lk I-2883, punkt 56 jj).

mis koondab ettevõtjaid esindavaid kutseühinguid, õigus esitada hagi. Üldkohus viitas selles esiteks asjaolule, et Comitato hagi vastuvõetavust kohtuasjas T-277/00 ei pea kontrollima, sest tema kaashageja Coopservice'i hagi on juba vastuvõetav. Lisaks puudutab vaidlustatud otsus Comitatot kui organisatsiooni, mis koondab Venezias või Chioggias tegutsevaid ettevõtjaid esindavaid kutseühinguid, otseselt ja isiklikult. Comitato tegutseb oma liikmete asemel, kelle hagid oleks olnud vastuvõetavad.

2. Poolte peamised väited

93. *Komisjoni* arvates ei oleks Üldkohus tohtinud Comitato hagi vastuvõetavuse kontrollimist kõrvale jätta. Peale selle ei ole kutseliitude hagi esitamise õigust puudutav kohtupraktika ülekantav ettevõtjaid esindavaid kutseühinguid koondavale organisatsioonile. Lisaks puudusid tõendid selle kohta, et ettevõtjaid esindavate kutseühingute liikmed tegid nimetatud ühingutele ülesandeks kaitsta oma huve Üldkohtus ning ettevõtjaid esindavad kutseühingud andsid selle ülesande omakorda Comitatole.

94. *Comitato* palub see apellatsioonkaebuse väide tagasi lükata. Comitato põhikirja järgi on tema ülesanne eelkõige koondada meetmed sotsiaalmaksuvähenduste keelamise vastu. Selle hulka kuulub ka kaebuste esitamine. Peale selle osales Comitato aktiivselt ametlikus uurimismenetluses.

3. Õiguslik hinnang

95. Kõigepealt tuleb märkida, et Üldkohus ei saanud juba eespool toodud põhjuste [59] tõttu Comitato hagi esitamise õiguse kontrollimist kohtuasjas T-277/00 kõrvale jätta, isegi kui Comitato kaashageja Coopservice'i hagi selles kohtuasjas oli vastuvõetav.

96. Siiski on komisjoni väited, mis on suunatud Üldkohtu teise võimalusena toodud järelduse vastu, et Comitatol oli hagi esitamise õigus, kokkuvõttes alusetud.

97. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ettevõtjaid esindaval kutseühingul, mis esindab oma liikmete huve ja püüab samaaegselt kaitsta kogu sektori huve, hagi esitamise õigus, kui tema liikmetel on hagi esitamise õigus. [60] Komisjoni kahtlused seoses kõnealuse kohtupraktika ülekantavusega ettevõtjaid esindavaid kutseühinguid koondavale orga-

59 – Vt käesoleva ettepaneku punkt 49.

60 – Üldkohtu 6. juuli 1995. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-447/93-T-449/93: AITEC jt *vs.* komisjon (EKL 1995, lk II-1971, punkt 60).

nisatsioonile on alusetud. Selle kohtupraktika mõte seisneb selles, et üksikute ettevõtjate võimalikke hagisid saaks koondada ettevõtjaid esindava kutseühingu hagiks. Organisatsiooni puhul, mis koondab ettevõtjaid esindavaid kutseühinguid, on see koondamise mõte isegi tugevam kui kutseühingu puhul. Kõnealuse mõttega ei ole vastuolus ka see, et Comitato tegutseb kohtuasjas T-277/00 kaashagejana, sest ei saa välistada, et ka Comitato tegevus kaashagejana on suunatud kogu sektori huvide kaitsele.

98. Komisjoni järgnev väide, et Comitato „astmeline" volitamine ei ole piisavalt tõendatud, on vastuvõetav. Komisjon ei vaidlusta Üldkohtu hinnangut, vaid hoopis asjaolu, et Üldkohtule ei olnud teada vajalikke asjaolusid, eeldamaks taolist Comitatole antud volitust. Selline väide on apellatsioonkaebuses vastuvõetav. [61]

99. Komisjoni väidet ei saa tagasi lükata juba viitega sellele, et Üldkohtu põhjendus oli piisav, sest Üldkohtu otsus ei pea iga üksiku punkti osas sisaldama detailset põhjendust. See eeldaks, et Üldkohus on Comitato „astmelist" volitamist tegelikult kontrollinud ning piirdus pelgalt lühida põhjendusega. Siiski tõi Comitato ise välja selle, et ta ei esitanud Üldkohtule oma põhikirja, millest tema volitus tuleneb.

100. Siiski näib mulle, et Comitato hagi esitamise õigus ei saa käesoleval juhul tugineda üksnes sellele, et ta esindab ettevõtjaid esindavate kutseühingute huve. Eeltoodud kohtupraktika põhjal tundub piisavat sellest, et Comitato teostab vähemalt mõne hagi esitamise õigust omava ettevõtja huve ning püüab samal ajal kaitsta kogu sektori huve. Käesolevas asjas võib juba asjaolust, et Comitato esitas hagi ühiselt koos sellise hagi esitamise õigust omava ettevõtjaga nagu Coopservice, järeldada, et Comitato tegutseb vähemalt nimetatud ettevõtja nõusolekul. Muus osas tuleb märkida, et Comitato osales aktiivselt ametlikus uurimismenetluses.

101. Seetõttu teen ma ettepaneku lükata komisjoni kolmas väide vaidlustatud kohtuotsuse põhjenduse osalise asendamise teel tagasi.

61 – Euroopa Kohtu 15. oktoobri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ja C-254/99 P: Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon (EKL 2002, lk I-8375, punktid 392–405).

D. *Põhjendatud huvi*

102. Oma neljanda väitega heidab *komisjon* ette, et Üldkohus ei kontrollinud piisavalt hagejate põhjendatud huvi. Hagi esitamise ajal seda ei olnud, sest sel ajal ei olnud teada, kas hagejaid kohustatakse sotsiaalmaksuvähendusi tagasi maksma. *Italgasi* arvates tuleb kõnealune väide tagasi lükata. Üldkohus selgitas õigesti, et põhjendatud huvi tuleneb otseselt vaidlustatud otsusest.

103. Komisjoni apellatsioonkaebuse neljas väide on põhjendamatu. Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 88 jj õigesti selgitas, oli hagejatel põhjendatud huvi, sest vaidlustatud otsuse tühistamine oleks nende õiguslikku olukorda parandanud. Vaidlustatud otsus riivab juba ise otseselt sotsiaalmaksuvähendustest tegelike abisaajate õigusi.[62] See asjaolu põhjendab käesoleval juhul seega mitte üksnes hagi esitamise õigust, vaid ka tegelike abisaajate põhjendatud huvi. Viimane võib hiljem siiski ära langeda, kui on piisava kindlusega teada, et siseriiklikud ametivõimud ei nõua tegelikult abisaajalt sotsiaalmaksuvähenduste tagasimaksmist.[63]

62 – Vt käesoleva ettepaneku punktid 72–78.

63 – Vt käesoleva ettepaneku punkt 80 jj.

E. *Järeldus*

104. Komisjoni esimene väide on põhjendatud selles osas, et Üldkohus ei kontrollinud, mil määral esitas Comitato väited, millele ta tugineb kohtuasjas T-277/00, ka varasemas kohtuasjas T-231/00, ning et Üldkohus ei jätnud läbi vaatamata Comitato hagi kohtuasjas T-277/00 sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse tõttu ulatuses, milles oli tegemist identsete väidetega. Muus osas tuleb komisjoni vastuapellatsioonkaebus tagasi lükata.

VI. Italgasi, Hotel Cipriani ja Comitato apellatsioonkaebused

105. Vaidlustatud kohtuotsuses jättis Üldkohus hagid kohtuasjades T-254/00, T-270/00 ja T-277/00 põhjendamatuse tõttu rahuldamata. Hotel Cipriani, Italgas ja Comitato, kes olid neis kohtuasjades hagejad, väidavad oma apellatsioonkaebustes peamiselt, et Üldkohus on EÜ artikli 87 lõike 1, artikli 86 lõike 2, artikli 87 lõike 3 punktide c ja d ning määruse nr 659/1999 artiklite 14 ja 15 kohaldamisel õigusnorme rikkunud. Peale selle on Üldkohus rikkunud diskrimineerimiskeeldu ning teinud väära järelduse, et komisjon on vaidlustatud otsust piisavalt põhjendanud. Järgnevalt hindan ma Hotel Cipriani, Italgasi ja Comitato

(edaspidi „apellatsioonkaebuste esitajad") paralleelseid väiteid ühiselt. [64]

A. *Sotsiaalmaksuvähenduste hüvituslik laad*

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus

106. Apellatsioonkaebuste esitajad vaidlustavad esiteks Üldkohtu järelduse, et sotsiaalmaksuvähendusi tuleb käsitleda soodustustena EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. Vaidlustatud otsuses leidis komisjon, et sotsiaalmaksuvähenduste soodustav laad ei lange ära seetõttu, et sotsiaalmaksuvähendustega hüvitatakse struktuuriliselt ebasoodsat olukorda, milles on Venezias ja Chioggias asuvad ettevõtjad. Üldkohus kinnitas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 179–198 komisjoni eeltoodud järeldust.

107. Seal viitas Üldkohus kõigepealt Euroopa Kohtu praktikale ning sellele, et konkurentsiõiguse sätete eesmärk ei ole tagada täiuslik konkurents, vaid üksnes tegelik ja tõhus konkurents. [65] Üldkohus möönis küll, et mõningates erilistes olukordades ei saa soodustus, mille eesmärk on ebasoodsa olukorra hüvitamine, kujutada endast soodustust EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. Käesoleval juhul, milles sotsiaalmaksuvähenduste eesmärk on anda osaline hüvitis ettevõtja asukohaga seotud ebasoodsa olukorra eest, sellist erilist olukorda ei eksisteeri. [66]

108. Teise võimalusena tugines Üldkohus asjaolule, et sotsiaalmaksuvähenduste ning Venezia ja Chioggia piirkonnas tekkivate lisakulude hüvitamise eesmärgi vahel ei ole otsest seost. [67] Lisaks ei ole Itaalia valitsus teostanud Venezias või Chioggias asuva ettevõtja ning ühenduse keskmise ettevõtja võrdlust, vaid võrrelnud üksnes Venezias või Chioggias asuva ettevõtja kulusid mandril asuva Itaalia ettevõtja kuludega. [68]

64 – Ma kontrollin Comitato apellatsioonkaebust juhuks, kui Üldkohus ei järgi siin esitatud seisukohta Comitato hagi osalise vastuvõetamatuse kohta. Ma ei kontrolli Coopservice'i esitatud väiteid EÜ artikli 87 lõike 2 punkti b ja lõike 3 punkti b rikkumise osas, sest Coopservice ei esitanud apellatsioonkaebust tähtaegselt ning kõnealuseid väiteid ei toonud välja ükski apellatsioonkaebuste esitajatest.

65 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 182–184.
66 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 185–188.
67 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 189–191.
68 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 191–194.

2. Poolte peamised väited

109. *Apellatsioonkaebuste esitajad* vaidlustavad kõigepealt Üldkohtu põhjenduse, et sotsiaalmaksuvähenduste soodustav laad ei lange ära seetõttu, et sellega hüvitatakse Venezias ja Chioggias asuvate ettevõtjate struktuuriliselt ebasoodsat olukorda. Selles kontekstis väidavad Comitato ja Itaalia valitsus, et Üldkohus ei võtnud sotsiaalmaksuvähenduste kompenseerivat laadi piisavalt arvesse. Eelis, mille eesmärk on pelgalt ebasoodsa konkurentsiolukorra hüvitamine, ei ole abi. Siseriikliku režiimi eesmärk oli üksnes Venezias ja Chioggias asuvate ettevõtjate konkurentsivõime säilitamine. On vastuoluline kohaldada abi keeldu selliselt, et see toob endaga kaasa ettevõtjate lahkumise ja konkurentsi kadumise. Hotel Cipriani ja Coopservice toovad välja selle, et Üldkohus ei võtnud piisavalt arvesse siseriikliku seadusandja eesmärki säilitada Venezia ajaloolist keskust ja edendada tööhõivet. Itaalia seadusandja hindas Venezias ja Chioggias asuvate ettevõtjate suuremat koormust kvalitatiivselt ja kvantitatiivselt. Kõnealune hinnang ei ole komisjoni ja Üldkohtu detailseks analüüsiks kättesaadav. Peale selle ei saa viidata asjaolule, et suuremaid kulusid saab katta hotelli hindade tõstmisega. Esiteks ei tegelenud kõik abi saavad ettevõtjad turismindusega. Teiseks ei tohiks konkurents viia mitte hindade tõstmiseni, vaid langetamiseni.

110. Italgas heidab ette põhjendamisviga. Üldkohus möönis, et eksisteerib erilisi olukordi, milles võib meetme soodustav laad ebasoodsa olukorra hüvitamise tõttu ära langeda, ilma et ta oleks veenvalt selgitanud, mis põhjustel ei ole käesolevas asjas sellist erilist olukorda.

111. Viidates Itaalia ametivõimude võrdlusele eraettevõtjatega ning sotsiaalmaksude ja kindlustuspreemiate võrdlusele, väidab Itaalia valitsus lisaks, et sellisel juhul nagu käesolev oleks eraettevõtja kindlustuspreemiaid vähendanud.

112. Peale selle vaidlustavad apellatsioonkaebuste esitajad Üldkohtu teise võimalusena esitatud põhjenduse, mille kohaselt ei ole sotsiaalmaksuvähenduste ning Venezia ja Chioggia piirkonnas tekkivate lisakulude hüvitamise eesmärgi vahel otsest seost,[69] ning kolmanda võimalusena toodud põhjenduse,

69 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 189–191.

et Itaalia valitsus ei teostanud Venezias või Chioggias asuva ettevõtja ning ühenduse keskmise ettevõtja võrdlust. [70]

Itaalia seadusandja soovis nendega hüvitada Venezias ja Chioggias asuvate ettevõtjate ebasoodsat konkurentsiolukorda.

113. *Komisjoni* arvates tuleb need väited tagasi lükata. Kõigepealt leidis Üldkohus kokkuvõttes õigesti, et struktuuriliselt ebasoodsa olukorra hüvitamise eesmärk ei võta sotsiaalmaksuvähendustelt soodustuse laadi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. Lihtsalt Üldkohtu põhjendus rikkus õigusnorme ja tuleb seega asendada. Ei esine mingit erilist olukorda, milles soodustus võib ära langeda eesmärgi tõttu hüvitada sektori või piirkonna struktuuriliselt ebasoodsat olukorda. Seetõttu tuleb vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus asendada. Lisaks tuleb tagasi lükata ka apellatsioonkaebuste esitajate väited, mis on suunatud Üldkohtu teise võimalusena toodud põhjenduse vastu.

a) Soodustuse mõiste tõlgendamine

115. Apellatsioonkaebuse esitajate väited, et Üldkohus ei ole soodustuse mõistet EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses õigesti tõlgendanud, tuleb tagasi lükata.

116. Üldkohus tugines vaidlustatud kohtuotsuse punktis 182 Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktikale, mille kohaselt asjaolu, et liikmesriik püüab soodustustega hüvitada ühe kindla majandussektori või ühe kindla piirkonna ettevõtjate ebasoodsat konkurentsiolukorda, ei muuda seda, et need meetmed kujutavad endast riigiabi. [71]

3. Õiguslik hinnang

114. Esiteks tuleb kontrollida, kas Üldkohus on vääralt eeldanud, et sotsiaalmaksuvähendused on soodustused EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses, isegi kui

117. Selle hindamisel, kas meede kujutab endast abi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses, ei peeta põhimõtteliselt oluliseks meetmega taotletavat eesmärki, vaid selle mõju. Meetmega taotletavaid eesmärke võetakse arvesse alles kontrollimisel, kas abi on ühisturuga

70 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 191–194.

71 – Euroopa Kohtu 10. detsembri 1969. aasta otsus liidetud kohtuasjades 6/69 ja 11/69: komisjon *vs.* Prantsusmaa (EKL 1969, lk 523, punktid 20 ja 21); 19. mai 1999. aasta otsus kohtuasjas C-6/97: Itaalia *vs.* komisjon (EKL 1999, lk I-2981, punkt 21) ning eespool 42. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Itaalia *vs.* komisjon, punkt 61.

kokkusobiv.[72] Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 185–187 selgitas, ei peeta sellest põhimõttest kohtupraktikas küll eranditeta kinni. Käesoleva kohtuasja tarvis ei ole aga vaja põhjalikult analüüsida neid eriolukordi, mil kohtupraktika sellest põhimõttest kõrvale kaldub. Komisjon viitab nimelt õigesti asjaolule, et ettevõtjate asukohast tuleneva ebasoodsa konkurentsiolukorra hüvitamise eesmärk ei õigusta kõnealusest põhimõttest kõrvalekaldumist.

118. Taolise seisukoha kasuks kõneleb juba EÜ artikli 87 ülesehitus. EÜ artikli 87 lõike 3 punktide a–d kohaselt võib sellist eesmärki teatud asjaoludel abi ühisturuga kokkusobivuse hindamisel arvesse võtta. Kõnealuse normi ülesehitus kõneleb seega taolise eesmärgi arvessevõtmise vastu juba EÜ artikli 87 lõikes 1 sätestatud abi koosseisu tasandil.

119. Sellise eesmärgi arvessevõtmine EÜ artikli 87 lõike 1 raames ei oleks samuti kooskõlas ka nimetatud sätte mõtte ja eesmärgiga. Nagu komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 53 ja Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 184 õigesti rõhutasid, kaitseb EÜ artikli 87 lõige 1 iga liiki konkurentsi riikliku abi vormis toimuva sekkumise eest. Seega ei kaitsta mitte üksnes võrreldavates tingimustes tegutsevate ettevõtjate vahelist konkurentsi, vaid ka ebavõrdsetes tingimustes tegutsevate ettevõtjate vahelist konkurentsi. Vastupidiselt Comitato ja Itaalia valitsuse seisukohale kaitseb EÜ artikli 87 lõige 1 lisaks ka turult kõrvaldavat konkurentsi. EÜ artikli 87 lõike 3 kohaselt võib turult kõrvaldava konkurentsi negatiivset mõju siiski arvesse võtta.

b) Põhjendamisviga

120. Järgnevalt tuleb tagasi lükata Italgasi väide, et Üldkohus ei ole piisavalt põhjendanud, kuidas erinevad sotsiaalmaksuvähendused erilistest olukordadest, mil taotletavat eesmärki võib abi laadi hindamisel erandina arvesse võtta. Üldkohus tugines vaidlustatud kohtuotsuse punktis 181 jj kõigepealt õigesti Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale, mille kohaselt asjaolu, et liikmesriik püüab soodustustega hüvitada ühe kindla majandussektori või ühe kindla piirkonna ettevõtjate ebasoodsat konkurentsiolukorda, ei muuda seda, et need meetmed kujutavad endast riigiabi. Järgnevalt rõhutas ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 184 õigesti, et EÜ artikli 87 lõige 1 kaitseb iga liiki konkurentsi.

72 – Vt samas mõttes ka eespool 48. joonealuses märkuses viidatud Grespan, D. ja Santamato, S., 2307.

Nimetatud põhjendusest tulenes juba, et sotsiaalmaksuvähendustega taotletav eesmärk ei olnud ilmselgelt sobiv, et langeks ära selle hüvituslik laad. Eeltoodut arvesse võttes ei olnud vajalik, et Üldkohus analüüsiks põhjalikumalt erilisi olukordi, mille puhul võib meetmega taotletavat eesmärki arvesse võtta juba EÜ artikli 87 lõike 1 tasandil. Pigem piisas Üldkohtu järeldusest vaidlustatud kohtuotsuse punktis 188, et taoline erijuhus ei olnud asjakohane ning eespool toodud argumentide alusel oli ilmne, et sotsiaalmaksuvähendused olid soodustused EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

c) Eraettevõtja kriteerium

121. Itaalia valitsuse viide, et Üldkohus oleks pidanud kohaldama eraettevõtja kriteeriumi, on ebaoluline juba seetõttu, et Itaalia Vabariik ei ole ise apellatsioonkaebust esitanud ning ükski apellatsioonkaebuste esitajatest ei tugine nimetatud väitele. Niikuinii on võrdlus eraettevõtjaga ekslik, ja eelkõige seetõttu, et sotsiaalmaksuvähendused ei taotle sellist eesmärki, mida järgiks eraettevõtja, ning maksuvähendus anti Venezia ja Chioggia ettevõtjatele, olenemata nende konkreetsest finantssituatsioonist, mis ei vasta kasumi maksimeerimise põhimõttele, millest juhinduks eraettevõtja.

d) Järeldus

122. Apellatsioonkaebuste esitajate väited, mis on suunatud Üldkohtu järelduse vastu, et Venezias ja Chioggias asuvate ettevõtjate ebasoodsa olukorra hüvitamise eesmärk ei võta sotsiaalmaksuvähendustelt abi laadi, tuleb seega tagasi lükata.

123. Vastupidiselt komisjoni seisukohale ei pea ma kohtuotsuse põhjenduse asendamist tingimata vajalikuks. See oleks nõutav üksnes siis, kui apellatsioonkaebuste esitajate väiteid ei oleks võimalik vaidlustatud kohtuotsuses sisalduva põhjenduse alusel tagasi lükata. Nagu eespool selgitatud, saab nimetatud väited siiski eespool toodud põhjenduse elementide alusel tagasi lükata. Seega ei ole oluline, et Üldkohus analüüsiks põhjalikult küsimust, millistel erilistel asjaoludel saaks taotletavat eesmärki erandina juba abi laadi hindamisel arvesse võtta. Seetõttu ei tundu mulle vaidlustatud kohtuotsuse punktides 185–188

toodud Üldkohtu põhjenduse asendamine vajalik, isegi kui Üldkohtu selgitused selles osas võivad õigusnorme rikkuda.

B. *Konkurentsi ja riikidevahelise kaubanduse kahjustamise tingimuse kontrollimine*

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus

124. Apellatsioonkaebuste esitajate ülejäänud väited, mis on suunatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 189–194 Üldkohtu poolt teise võimalusena välja toodud argumentide vastu, tuleb ainetuse tõttu tagasi lükata.[73] Üldkohtu järeldus, et sotsiaalmaksuvähendused kujutavad endast soodustust EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses, on põhjendatud juba seetõttu, et sotsiaalmaksuvähendustega taotletavat eesmärki hüvitada Venezias ja Chioggias asuvate ettevõtjate ebasoodsat konkurentsiolukorda ei saa artikli 87 lõike 1 raames arvesse võtta. Üldkohtu poolt teise võimalusena toodud põhjenduses sisalduv õigusnormide rikkumine ei saa seega seada kahtluse alla Üldkohtu järeldust, et sotsiaalmaksuvähendused on eelised EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

125. Nimetatud järelduse vastu suunatud apellatsioonkaebuste esitajate väited tuleb seega täielikult tagasi lükata.

126. Järgnevalt vaidlustavad apellatsioonkaebuste esitajad Üldkohtu järeldused, mille kohaselt on komisjon piisavalt kontrollinud, kas sotsiaalmaksuvähenduste režiim kahjustas konkurentsi ja riikidevahelist kaubavahetust, ning on seda ka piisavalt põhjendanud. Nende järelduste osas tugines Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 222–252 toodud põhjendusele. Selles selgitas Üldkohus esiteks, et komisjon võib mitut valdkonda puudutava abikava hindamisel piirduda asjaomase kava omaduste uurimisega, ilma et ta peaks üksikjuhtumeid analüüsima.[74] Seejärel selgitas Üldkohus, et riigiabi hindamise menetluses sõltub tõendamiskoormise jaotus sellest, kuidas komisjon ja liikmesriigid või asjassepuutuvad kolmandad isikud täidavad vastavaid menetluslikke kohustusi.[75] Asjaomane liikmesriik või asjassepuutuvad kolmandad isikud peavad haldusmenetluses edastama komisjonile kogu nõutava teabe.[76] Seetõttu on komisjon mitut valdkonda

73 – Vt selle kohta eespool 58. joonealuses märkuses viidatud kohtupraktika.

74 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 227–231.

75 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 232.

76 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 233 jj.

puudutava abikava korral kohustatud kontrollima liikmesriikidevahelise kaubavahetuse kahjustamise ja konkurentsi kahjustamise tingimuste olemasolu üksnes siis, kui talle on haldusmenetluses esitatud selleks piisav teave. Piisava teabe puudumisel võib komisjon vastavalt kohtupraktikale lähtuda abikava omaduste analüüsil põhinevatest oletustest. [77] Ka nõutava komisjoni põhjenduse ulatus sõltub komisjonile haldusmenetluses edastatud andmetest ja materjalidest. [78] Komisjoni otsuse õiguspärasust tuleb hinnata üksnes nende asjaolude põhjal, mis olid talle teada otsuse vastuvõtmise hetkel. [79]

127. Järgnevalt kontrollis Üldkohus, kas komisjoni põhjendus oli eeltoodud juhiseid arvesse võttes piisav, ning leidis, et see on nii, eelkõige seetõttu, et komisjonile haldusmenetluses esitatud märkused ja dokumendid ei sisaldanud mingeid konkreetseid pidepunkte või andmeid, mis oleksid võinud juhtida komisjoni tähelepanu teatavatele sektoritele ja võimaldada tal tuvastada, et nendes sektorites ei saanud sotsiaalmaksuvähendused kahjustada ühendusesisest kaubavahetust ega mõjutada konkurentsi. Seega ei pea komisjon koguma siseriiklikelt ametivõimudelt lisateavet. [80]

128. Seejärel lükkas Üldkohus tagasi väited diskrimineerimiskeelu põhimõtte rikkumise ja põhjenduste vasturääkivuse kohta, mis esitati, pidades silmas asjaolu, et komisjon võttis küll arvesse kohaliku omavalitsusüksuse osalusega äriühingute olukorda, kuid hagejate või teatud sektorite olukorda seevastu mitte. Ka selles kontekstis tugines Üldkohus asjaolule, et komisjonile edastati haldusmenetluses spetsiifilist teavet üksnes kohaliku omavalitsusüksuse osalusega äriühingute osas. [81]

129. Järgnevalt lükkas Üldkohus tagasi väite, et komisjon oleks pidanud põhjalikumalt analüüsima sotsiaalmaksuvähenduste väikest summat ja abi saanud ettevõtjate tegevuse kohaliku tasandi iseloomu. Sotsiaalmaksuvähenduste väike summa ei välista võimalust, et kahjustatakse liikmesriikidevahelist kaubandust. Isegi kui abi saanud ettevõtjad

77 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 235.
78 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 236 jj.
79 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 238.
80 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 239–243.
81 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 244–245.

tegutsesid ainult kohalikul tasandil, võis see kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust ja konkurentsi. [82]

130. Sel põhjusel tuvastas Üldkohus, et komisjoni otsus oli piisavalt põhjendatud. [83]

131. Viimaks lükkas Üldkohus tagasi ka väite, et vaidlustatud otsus ei ole siseriiklikele ametivõimudele täitmiseks piisavalt täpne. Selles kontekstis selgitas ta samuti, et vaidlustatud otsuse põhjendus oli piisav selleks, et võimaldada siseriiklikel ametivõimudel kindlaks määrata ettevõtjad, kes on kohustatud abi tagastama. Lisaks ei ole siseriiklikel ametivõimudel kohustust vaidlustatud otsuse täitmise käigus igal üksikjuhul kontrollida, kas EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamise tingimused on täidetud. [84]

2. Poolte peamised väited

132. *Italgas* väidab, et Üldkohus rikkus tõendamiskoormise jaotuse eeskirju, sest ta lähtus eeldusest, et siseriiklikud ametivõimud või asjassepuutuvad kolmandad isikud kannavad tõendamiskoormist EÜ artikli 87 lõike 1 tingimuste täitmise osas.

133. Lisaks järeldas Üldkohus õigusnorme rikkudes, et komisjon on oma otsust piisavalt põhjendanud. Komisjon sai enne vaidlustatud otsuse vastuvõtmist teavet, mis tekitas kahtlust, kas teatud kategooria ettevõtjatele või teatud sektoritele ette nähtud sotsiaalmaksuvähendused võivad konkurentsi ja riikidevahelist kaubandust kahjustada. Komisjon kutsus küll Itaalia ametivõime esitama kogu vajalik teave, mis võimaldaks hinnata kohaliku omavalitsusüksuse osalusega äriühingute olukorda. Komisjon oleks aga pidanud ka muude ettevõtjate kategooriate osas, kellele ta viitas, edasist uurimist teostama. Ta oleks pidanud vähemalt täpsustama, millistest tingimustest peavad siseriiklikud ametivõimud otsuse täitmisel kinni pidama, vältimaks olukorda, kus siseriiklikud ametivõimud nõuavad tagasi soodustusi, mis ei kujuta endast abi.

134. Peale selle on Üldkohus tõendeid moonutanud. Venezia 18. mai 1998. aasta kirjast, Itaalia valitsuse 23. jaanuari 1999. aasta teabest ning Itaalia ametivõimude 10. juuni 1999. aasta kirjast tulenesid viited mitte üksnes sellele, et kohaliku omavalitsusüksuse osalusega äriühingute puhul ei kahjusta sotsiaalmaksuvähendused konkurentsi ja

82 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 246–248.
83 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 250–253.
84 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 251 jj.

liikmesriikidevahelist kaubandust. Tegelikult sisaldasid nimetatud kirjad hoopis teavet ka ettevõtjate muude kategooriate kohta.

135. Lõpetuseks rikub õigusnorme Üldkohtu järeldus, mille kohaselt oli vaidlustatud otsus piisavalt konkreetne, võimaldamaks siseriiklikel ametivõimudel seda täita. Nagu komisjon ise möönab, ei ole vaidlustatud otsus täielik ning seda tuleb komisjoni 29. augusti ja 29. oktoobri 2001. aasta kirjadega täiendada. Taolise mittetäieliku otsuse vastuvõtmine ei ole riigiabi kontrollimise süsteemiga kooskõlas. Esiteks peab komisjon juba ametliku uurimismenetluse käigus analüüsima viiteid, et teatud juhtudel ei olnud tegemist abiga või kas need on ühisturuga kokkusobivad. Üksnes sel moel saab tagada, et siseriiklikel ametivõimudel võimaldatakse komisjoni otsuseid nõuetekohaselt täita. Teiseks ei saa uurimist üle kanda otsuse täitmise menetlusse, sest siis ei oleks tagatud ei komisjonipoolne nõuetekohane uurimine ega ka ühenduse kohtute kontroll komisjoni üle.

136. Ka *Hotel Cipriani* vaidlustab Üldkohtu järelduse, et komisjoni otsus on piisavalt põhjendatud. Hotelli- ja restoraniturge tuleb lokaalselt piiritleda, sest turistid valivad kõigepealt välja piirkondliku eesmärgi ning seejärel hotelli või restorani. Kuna Venezia hotellid ei konkureeri teistes linnades asuvate hotellidega, siis ei saanud sotsiaalmaksuvähendused riikidevahelist kaubandust kahjustada.

137. *Comitato* arvates rikkus Üldkohus järeldusega, et komisjon ei ole oma menetluslikke kohustusi rikkunud, diskrimineerimiskeelu põhimõtet. Komisjon teostas põhjaliku uuringu üksnes kohaliku omavalitsusüksuse osalusega äriühingute osas, kuid mitte ettevõtjate muude kategooriate suhtes.

138. Järgnevalt vaidlustavad ka *Comitato* ja *Itaalia valitsus* Üldkohtu järelduse, et komisjon ei teinud põhjendamisviga. Ka regionaalse suunitlusega abirežiimi puhul ei tohi komisjon piirduda põhimõtteliste järeldustega või tugineda oletustele, vaid peab esitama tõendid, et EÜ artikli 87 lõike 1 tingimused on täidetud. Komisjoni põhjendus piirdus järeldusega, et sotsiaalmaksuvähendused anti ettevõtjatele, kes osalesid tihedalt riikidevahelises kaubanduses, nagu tööstus- ja teenustesektori ettevõtjad. Komisjon ei võtnud

arvesse asjaolu, et paljude ettevõtjate tegevus Venezias ja Chioggias oli üksnes kohaliku iseloomuga, kuigi see tulenes komisjonile edastatud teabest. Itaalia valitsuse arvates oleks komisjon pidanud sotsiaalmaksuvähenduste väikest summat, abi saanud ettevõtjate tegevuse kohalikku iseloomu ning Venezia saarelist asendit rohkem arvesse võtma.

139. Lõpetuseks on Itaalia valitsus seisukohal, et oleks tulnud kasutada üksikjuhtudel antava abi hindamise kriteeriume, sest komisjon oleks pidanud abi saavaid isikuid ja sotsiaalmaksuvähenduste suurust teadma. Pärast vaidlustatud otsuse vastuvõtmist välistas komisjon abi olemasolu teatud ettevõtjate osas, sest nende puhul ei kahjustatud riikidevahelist kaubandust. Selle hindamise oleks komisjon pidanud läbi viima juba ametliku uurimismenetluse raames.

140. *Komisjoni* arvates tuleb eeltoodud väited tagasi lükata. Üldkohus tuvastas õigesti, et komisjon on oma otsust piisavalt põhjendanud.

141. Esiteks on Üldkohus viidanud õigesti asjaolule, et komisjon võib ebaseadusliku, mitut valdkonda puudutava abirežiimi hindamisel piirduda üldise lähenemisviisiga, ilma et ta peaks iga üksikut sektorit analüüsima. Sellisel juhul on siseriiklike ametivõimude ja asjassepuutuvate kolmandate isikute ülesanne edastada komisjonile nõutav teave, et võimaldada tal hinnata, kas meetmel puudub teatud sektorite osas konkurentsi või riikidevahelise kaubanduse kahjustamise iseloom. Komisjonile edastatud teabest ei nähtunud aga mingeid erisusi majutus- ja gaasijaotussektorite osas.

142. Teiseks viitas Üldkohus õigesti sellele, et ka puhtkohaliku tasandi tegevuste soodustamine võib konkurentsi ja riikidevahelist kaubandust kahjustada, sest see võib mõjutada teatud kaupade ja teenuste pakkumist.

143. Kolmandaks rikkus Üldkohus küll tõendamiskoormise osas õigusnorme. Sellest hoolimata olid aga tema järeldused kokkuvõttes õiged, mistõttu tuleb see väide vaidlustatud otsuse põhjenduse asendamise teel tagasi lükata. Komisjon tõendas nimelt, et sotsiaalmaksuvähenduste režiim kujutab endast abi. Komisjoni hindamise ese oli sotsiaalmaksuvähenduste režiim, mitte aga kõnealuse režiimi alusel konkreetsetel juhtudel antud soodustused. Kui komisjoni oleks sellest režiimist varem teavitatud, siis oleks ta pidanud seda režiimi põhimõtteliselt vaid üldiselt hindama, ilma üksikjuhte arvesse võtmata.

Komisjoni tähelepanu juhtimine erilistele olukordadele on liikmesriigi ülesanne. Nimetatud põhimõtted kehtivad ka siis, kui liikmesriik ei järgi oma teatamiskohustust. Liikmesriikidele ei tohi nende teatamiskohustusest kinni pidamata jätmine kasuks tulla. Nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsusest, ei edastatud komisjonile mingit konkreetset teavet hagejaks olevate ettevõtjate kohta. Selles kontekstis viitab komisjon asjaolule, et ta kutsus siseriiklikke ametivõime korduvalt üles teavet esitama.

rikkumisest hagi esitamise õiguse hindamisel. Peale selle ei pea komisjon mitut valdkonda puudutava abirežiimi puhul üksikjuhte analüüsima.

3. Õiguslik hinnang

144. Neljandaks tuleb tagasi lükata tõendite moonutamise väide. Apellatsioonkaebuse raames on vastuvõetamatu, et Italgas vaidlustab Üldkohtu poolt asjaoludele antud hinnanguid. Osas, milles Italgas esitab tõendite moonutamise väite, on see küll põhimõtteliselt lubatud. Sisuliselt ei heida aga Italgas ette tõendite moonutamist, vaid vaidlustab neile Üldkohtu poolt antud hinnangu. Niikuinii on Üldkohus õigesti tuvastanud, et tõendite üldine teave ei sisaldanud konkreetset informatsiooni, mis oleks juhtinud komisjoni tähelepanu teatud sektorite erilisele olukorrale.

146. Apellatsioonkaebuste esitajad vaidlustavad Üldkohtu järelduse, mille kohaselt kontrollis komisjon vaidlustatud otsuses piisavalt, kas sotsiaalmaksuvähenduste režiim kahjustab konkurentsi ja riikidevahelist kaubandust, ning ka põhjendas seda piisavalt. Selles kontekstis heidavad apellatsioonkaebuste esitajad ette õigusnormide rikkumist nii Üldkohtu põhjenduse selles osas, milles ta selgitas kohaldatavat hindamiskriteeriumi, kui ka põhjenduse osas, milles Üldkohus kõnealust hindamiskriteeriumi kohaldas.

145. Viiendaks tuleb tagasi lükata ka Italgasi väide, mis puudutab vaidlustatud otsuse mittetäielikkust. Niivõrd, kuivõrd vaidlustatud kohtuotsuse põhjenduses on vasturäägivusi, tuleneb see Üldkohtu-poolsest õigusnormide

147. Ma analüüsin neid väiteid kõigepealt seoses Üldkohtu ja komisjoni poolt sotsiaalmaksuvähenduste režiimile antud hinnanguga (a). Seejärel kontrollin ma, kuidas tuleb neid väiteid hinnata, võttes arvesse asjaolu, et komisjon ei piirdunud vaidlustatud otsuses üksnes sotsiaalmaksuvähenduste režiimi hindamisega, vaid andis ka korralduse abi tagasi nõuda (b).

a) Sotsiaalmaksuvähenduste režiimi hindamine

i) Hindamiskriteerium ja tõendamiskoormis

148. Apellatsioonkaebuste esitajad heidavad kõigepealt ette õigusnormide rikkumist hindamiskriteeriumi ja tõendamiskoormise osas.

– Hindamiskriteerium

149. Osas, milles apellatsioonkaebuste esitajad väidavad, et Üldkohus on komisjoni kohaldatava hindamiskriteeriumi osas teinud õigusliku vea, on see väide põhjendamatu.

150. Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 209 õigesti tuvastas, sõltub hindamiskriteerium, mida komisjon peab riigiabi kontrollimisel kohaldama, esmajoones kontrollitavast objektist. Kui komisjon hindab ebaseadusliku, mitut valdkonda puudutava abirežiimi kooskõla EÜ artikliga 87, on ta põhimõtteliselt kohustatud uurima üksnes selle režiimi eeskirju. [85] Seega võib ta põhimõtteliselt piirduda siseriikliku režiimi hindamisega, ilma et ta peaks analüüsima kõnealuse režiimi alusel konkreetsetel juhtudel antud soodustusi. Taolise lähenemisviisi alus on arusaam, et liikmesriigile ei tohi tema teatamiskohustustest kinni pidamata jätmist hüvitada. Komisjoni ei tohi seega seada halvemasse olukorda kui juhul, mil liikmesriik teatas režiimist eelnevalt.

151. Järgnevalt on Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 211 jj õigesti selgitanud, et komisjoni poolt kontrollitav ese võib sõltuda ka teabest, mis on talle menetluse käigus edastatud. Kui komisjonile esitatakse konkreetne teave teatud abisaaja või teatud sektori osas, siis võib see endaga kaasa tuua komisjoni menetlusõigusliku kohustuse. Kui teave on täielik, peab komisjon nimetatud abisaajat [86] või sektorit arvesse võtma. Kui kõnealune teave ei ole täielik, peab komisjon, nagu tuleneb määruse nr 659/1999 artikli 13 lõike 1 teisest lausest, nõudma liikmesriigilt

85 – Euroopa Kohtu otsus eespool 42. joonealuses märkuses viidatud kohtuasjas Itaalia ja Sardegna Lines, punkt 51; 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-278/00: Kreeka *vs.* komisjon (EKL 2004, lk I-3997, punkt 24); 15. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-66/02: Itaalia *vs.* komisjon (EKL 2005, lk I-10901, punkt 91 jj) ja 15. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-148/04: Unicredito Italiano (EKL 2005, lk I-11137, punkt 67 jj).

86 – Üldkohtu 22. novembri 2001. aasta otsus kohtuasjas T-9/98: Mitteldeutsche Erdöl-Raffinerie *vs.* komisjon (EKL 2001, lk II-3367, punkt 116 jj).

komisjoni seatud tähtaja jooksul kõigi vajalike dokumentide, teabe ja andmete esitamist.

152. Väide, et Üldkohus lähtus õigusnorme rikkuvast hindamiskriteeriumist, tuleb seega põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

– Tõendamiskoormis

153. Järgnevalt väidab Italgas, et Üldkohus on seoses tõendamiskoormisega õigusnorme rikkunud.

154. See väide on põhjendatud.

155. Vastupidiselt Üldkohtu selgitustele vaidlustatud kohtuotsuse punktis 232 ei kanna käesolevas asjas ei Itaalia Vabariik ega hagejad tõendamiskoormist selles osas, et sotsiaalmaksuvähenduste režiim ei kahjusta konkurentsi või riikidevahelist kaubandust. Hoopis komisjon peab tõendama EÜ artikli 87 lõike 1 tingimuste täitmist [87] ning seega ka konkurentsi ja riikidevahelise kaubanduse kahjustamist.

156. Lisaks tundub mulle vähemalt ekslik olevat ka sellele järgnev Üldkohtu viide vaidlustatud kohtuotsuse punktis 233, mille kohaselt peavad liikmesriik ja asjassepuutuvad kolmandad isikud esitama oma argumendid ja edastama komisjonile kogu teabe. Komisjoni, liikmesriikide ja teiste riigiabi kontrollimise menetluses osalejate menetluslikud kohustused ei mõjuta tõendamiskoormist otseselt. Nagu eespool selgitatud, võivad need siiski mõjutada nii kontrollimise eset kui ka küsimust, mis ajast alates loetakse EÜ artikli 87 lõike 1 tingimuste täitmise tõend esitatuks. Nii sätestab määruse nr 659/1999 artikli 13 lõike 1 teine lause, et kui liikmesriik ei järgi teabe esitamisega seotud korraldust, võib komisjon oma otsuse teha kättesaadava teabe põhjal.

157. Üldkohtu põhjendus tõendamiskoormise jaotuse osas rikub seega õigusnorme. Nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 239, kontrollis Üldkohus, hoolimata kõnealusest õigusnormide rikkumisest siiski, kas komisjon on konkurentsi ja riikidevahelise kaubanduse kahjustamist piisavalt tõendanud. Seega ei olnud õigusnormide rikkumisel

87 – Vt Euroopa Kohtu 13. aprilli 1994. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-324/90 ja C-342/90: Saksamaa ja Pleuger Worthington *vs.* komisjon (EKL 1994, lk I-1173, punkt 23).

kokkuvõttes mingit mõju. Sel põhjusel tuleb Italgasi väide Üldkohtu põhjenduse osalise asendamise teel tagasi lükata.

– Konkurentsi ja riikidevahelise kaubanduse kahjustamise tõendamine

– Vahejäreldus

160. Tagasi tuleb lükata väide, mille kohaselt tuvastas Üldkohus vääralt, et komisjon on tõendanud konkurentsi ja riikidevahelise kaubanduse kahjustamise.

158. Hindamiskriteeriumi ja tõendamiskoormist puudutavad väited on seega kokkuvõttes alusetud.

ii) Hindamiskriteeriumi kohaldamine

161. Nagu eespool selgitatud, ei pea komisjon ebaseadusliku, mitut valdkonda puudutava abirežiimi hindamisel põhimõtteliselt üksikjuhul kontrollima, kas kõik kõnealuse režiimi alusel antud soodustused kujutavad endast abi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. Komisjon võib hoopis piirduda tõendamisega, et režiim kui selline ei ole kooskõlas EÜ artikliga 87. Seetõttu ei pea ta ka kontrollima, kas kõik režiimi alusel antavad soodustused kahjustavad konkurentsi ja riikidevahelist kaubandust.

159. Apellatsioonkaebuste esitajad vaidlustavad ka põhjenduse selle osa, milles Üldkohus kohaldas kõnealust hindamiskriteeriumi käesoleva asja suhtes. Apellatsioonkaebuste esitajad väidavad kõigepealt, et komisjon ei ole tõendanud või piisavalt põhjendanud, et abirežiim kahjustab konkurentsi ja riikidevahelist kaubandust. Järgnevalt heidavad nad ette, et komisjon oleks käesolevas asjas pidanud hindama kõiki üksikjuhte, Italgasi ja Hotel Cipriani individuaalset olukorda või teatud sektorite olukorda. Lõpetuseks väidavad apellatsioonkaebuste esitajad, et Üldkohus on rikkunud diskrimineerimiskeelu põhimõtet ning tõendeid moonutanud.

162. Üldkohus on õigesti tuvastanud, et komisjon on seda tõendanud. Sotsiaalmaksuvähenduste režiimi kui sellise konkurentsi ja riikidevahelise kaubanduse kahjustamise võimaluse tõendamisele ei esitata eriti kõrgeid nõudeid. Selleks piisab selgitusest, et vähemalt osa režiimi alusel antud soodustustest

võib seda teha. Sotsiaalmaksuvähenduste puhul, mida anti kõigile teatud piirkonnas asuvatele ettevõtjatele, on see ilmselgelt nii.

163. Taoline tegevusabi vabastab ettevõtjad selliste kulude kandmisest, mida nad oleks tavatingimustes pidanud ise kandma. Sellega kahjustab tegevusabi abi saavate ettevõtjate ja teiste, abi mittesaavate ettevõtjate vahelist konkurentsi.[88] Itaalia valitsuse vastuväide, mille kohaselt oleks pidanud seda vähenduste väikese summa tõttu täpsemalt kontrollima, on ekslik. Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 247 õigesti selgitas, välistas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 110 sõnaselgelt vähese tähtsuse reegli alla kuuluvad sotsiaalmaksuvähendused EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamisalast. Järgnevalt rõhutas Üldkohus õigesti, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei välista soodustuse suhteliselt väike suurus ega abi saanud ettevõtja suhteline väiksus iseenesest seda, et võidakse kahjustada konkurentsi. See kehtib eelkõige siis, kui sellist soodustust nagu käesolevas asjas antakse eesmärgiga säilitada selliste ettevõtjate tegevus, kes langeksid muidu turult välja.

164. Ka riikidevahelise kaubanduse kahjustamise osas leidis Üldkohus õigesti, et komisjon on oma otsust piisavalt põhjendanud. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 49 selgitas komisjon kõigepealt, et sotsiaalmaksuvähendusi tehakse kõigile Venezias ja Chioggias asuvatele ettevõtjatele. Järgnevalt tõdes ta, et vähemalt mõned nendest ettevõtjatest osalesid riikidevahelises kaubanduses.

165. Sellega tõendas komisjon, et sotsiaalmaksuvähenduste režiim kahjustas konkurentsi ja riikidevahelist kaubandust, sest vähemalt osa kõnealuse režiimi alusel antud soodustuste puhul oli see nii. Eespool toodud põhjuste tõttu ei pidanud komisjon tõendama, et kõik režiimi alusel antud soodustused kahjustasid konkurentsi ja riikidevahelist kaubandust.

– Kõigi üksikjuhtude uurimise vajadus

166. Tagasi tuleb lükata väide, et komisjon oleks pidanud hindama, kas kõik sotsiaalmaksuvähendused võivad üksikjuhul kahjustada konkurentsi ja liikmesriikidevahelist kaubandust.

88 – Euroopa Kohtu 6. novembri 1990. aasta otsus kohtuasjas C-86/89: Itaalia *vs.* komisjon (EKL 1990, lk I-3891, punkt 18) ja 19. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-156/98: Saksamaa *vs.* komisjon (EKL 2000, lk I-6857, punkt 30).

167. Juba eespool leiti, et komisjon ei ole põhimõtteliselt kohustatud seda tõendama. Siiski tekib küsimus, kas asjaolu, et komisjonile edastati haldusmenetluse käigus teavet, mille alusel ta oleks võinud puudutatud ettevõtjate identiteedi ja arvu kindlaks teha, paneb komisjonile menetlusliku kohustuse analüüsida nende ettevõtjate individuaalset olukorda.

– Italgasi ja Hotel Cipriani individuaalse olukorra uurimise vajadus

169. Põhjendamatu on ka väide, mille kohaselt oleks komisjon pidanud arvesse võtma Italgasi ja Hotel Cipriani individuaalset olukorda. Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 214 ja 241 õigesti tuvastas, ei edastatud komisjonile menetluse käigus kõnealuse olukorra kohta mingit konkreetset teavet, mis oleks põhjendanud menetluslikku kohustust võtta arvesse nende hagejate individuaalset olukorda.

168. Selles kontekstis tuleb eristada mittetäielikke viiteid ja teavet ning mitte piisavalt konkreetseid viiteid ja teavet. Konkreetsed viited võivad kohustada komisjoni võtma arvesse teatud olukordi. Kui viited ja teave on küll piisavalt konkreetsed, kuid mittetäielikud, võib komisjon olla määruse nr 659/1999 artikli 13 lõike 1 teise lause kohaselt kohustatud kutsuma liikmesriike üles esitama teavet. Seevastu ei tekita ebakonkreetsed, seega mitte piisavalt põhjendatud viited mingit vastavat komisjoni menetluslikku kohustust. Vastasel juhul võidakse liialt kergesti kahjustada põhimõtet, mille kohaselt ei tohi liikmesriigile tema teatamiskohustuse rikkumist hüvitada, ning komisjon peab seega piirduma põhimõtteliselt abirežiimi kui sellise hindamisega. Nagu Üldkohus tuvastas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 240 ja 242 jj, ei olnud komisjonile esitatud üksikuid ettevõtjaid puudutav teave piisavalt konkreetne, et panna komisjonile menetluslikku kohustust.

– Teatud majandussektorite uurimise vajadus

170. Järgnevalt toovad apellatsioonkaebuste esitajad välja selle, et komisjoni hinnang ehitus-, kaubandus- ja majutussektori osas ei olnud piisav, ning väidavad, et Üldkohus oleks pidanud tegema sellekohase järelduse.

171. Ka see väide on põhjendamatu. Nagu Üldkohus õigesti märkis, ei esitatud komisjonile haldusmenetluses ka selles osas mingit konkreetset teavet, mis oleks võinud põhjendada komisjoni menetluslikku kohustust. Vaidlustatud kohtuotsuse punktist 240 nähtub küll, et Itaalia ametivõimud väitsid ametliku uurimismenetluse käigus 23. jaanuari 1999. kirjas, et ehitus-, kaubandus- ja majutussektoris ning üldist majandushuvi esindavate teenuste sektoris tegutsevad ettevõtjad ei osale kaubavahetuses. Üldkohus märkis aga, et nimetatud väidet ei põhjendatud ühegi õigusliku või faktilise argumendiga. Peale selle ei sisaldanud kõnealusele kirjale lisatud kirjad mingeid seisukohti või pidepunkte, millest oleks võinud järeldada, et selles kirjas Itaalia ametivõimude poolt kirjeldatud majandusharude näol on tegemist eranditult kohalike turgudega.

172. Konkreetse teabe puudumise tõttu ei eksisteerinud ka selles osas komisjoni menetluslikku kohustust. See väide on seega samuti põhjendamatu.

– Diskrimineerimiskeelu põhimõte

173. Põhjendamatu on ka väide, milles apellatsioonkaebuste esitajad heidavad ette diskrimineerimiskeelu põhimõtte rikkumist. Komisjon peab küll riigiabi kontrollimisel viima läbi hoolika ja erapooletu hindamise.[89] Seega peab ta võtma arvesse ka võrdse kohtlemise põhimõtet ehk kohtlema sarnaseid olukordi ühetaoliselt. Nagu aga Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 244 jj õigesti leidis, erineb kohaliku omavalitsusüksuse osalusega äriühingute olukord teiste kasusaajate olukorrast selle poolest, et kohaliku omavalitsusüksuse osalusega äriühingute osas oli olemas konkreetne, kuigi mittetäielik teave. Nimetatud konkreetne teave pani komisjonile menetlusliku kohustuse, mida ta teabe esitamise määramisega järgis.

– Tõendite moonutamine

174. Tagasi tuleb lükata Italgasi väide, et Üldkohus on tõendeid moonutanud. Italgas ei väida selles etteheites nimelt, et Üldkohus on moonutanud teatud dokumentide sisu. Pigem toob Italgas välja, et Üldkohus oleks pidanud teatud dokumentidest nähtuvate viidete alusel tegema järelduse, et komisjonil oli menetluslik kohustus võtta see teave arvesse. Siiski

89 – Euroopa Kohtu 2. aprilli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-367/95 P: komisjon *vs.* Sytraval ja Brink's France (EKL 1998, lk I-1719, punkt 62).

möönab ka Italgas ise, et tegemist oli üldiste ja seega mitte konkreetsete viidetega. Seetõttu tuleb Italgasi väide eespool öeldut arvesse võttes tagasi lükata.

iii) Vahejäreldus

175. Seega tuleb täielikult tagasi lükata väited, mis on suunatud Üldkohtu põhjenduse selle osa vastu, milles Üldkohus kontrollis enda ja komisjoni poolt aluseks võetud hindamiskriteeriumi komisjonipoolset kohaldamist käesoleva asja suhtes.

b) Tagasinõudmise korraldus

176. Apellatsioonkaebuste esitajad on seisukohal, et komisjon ei oleks tohtinud anda vaidlustatud otsuse artiklis 5 sisalduvat tagasinõudmise korraldust, ilma et ta oleks enne kontrollinud, kas üksikud sotsiaalmaksuvähendused täidavad EÜ artikli 87 lõike 1 tingimusi. Nimetatud seisukohale tuginedes vaidlustavad nad selle, et Üldkohus pidas komisjoni põhjendust piisavaks. Komisjoni arvates tuleb kõnealune väide tagasi lükata, kuid seda siiski Üldkohtu põhjenduse asendamise teel.

177. Käesolevat kohtuasja iseloomustab eripära, et Üldkohus ja komisjon mõistavad vaidlustatud otsuses antud tagasinõudmise korraldust erinevalt. Kuna Üldkohtu arusaam põhineb õigusnorme rikkuval seisukohal, on apellatsioonkaebuste esitajate väited vaidlustatud kohtuotsuse suhtes küll põhjendatud (i), kuid vaidlustatud kohtuotsuse põhjenduse asendamise teel tuleb need siiski tagasi lükata (ii).

i) Õigusnormide rikkumised Üldkohtu põhjendustes

178. Apellatsioonkaebuste esitajad väidavad, et Üldkohus on asunud õigusnorme rikkudes seisukohale, et komisjoni poolt läbi viidud hindamisest piisab, et sellega võiks põhjendada kõikide antud sotsiaalmaksuvähenduste tagasinõudmise korraldust.

179. Kontrollimaks selle väite põhjendatust, tuleb kõigepealt uurida, kas Üldkohus on taolise järelduse teinud. Seejärel tuleb hinnata, kas selline järeldus rikub õigusnorme.

– Üldkohtu põhjendus

180. Üldkohus lähtus vaidlustatud otsuse puhul esiteks sellest, et komisjon andis abi

tagasinõudmise üleskutsega vaidlustatud otsuse artiklis 5 korralduse nõuda tagasi *kõik sotsiaalmaksuvähendused*, mida ta ei olnud selles otsuses sõnaselgelt EÜ artikliga 87 kooskõlas olevaks tunnistanud.

181. Üldkohtu taoline arusaam nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktist 251 jj ning punktidest 100–111. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 251 leidis Üldkohus, et siseriiklikel ametivõimudel ei olnud kohustust vaidlustatud otsuse täitmisel igal üksikjuhul kontrollida, kas EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamise tingimused on täidetud. Selles kontekstis viitas Üldkohus ka oma selgitustele vaidlustatud kohtuotsuse punktides 100–111. Nendes rõhutas Üldkohus eelkõige, et vaidlustatud otsus ei sisalda mingeid andmeid, mis võimaldaksid lisaks vähese tähtsuse reeglit järgivatele sotsiaalmaksuvähendustele välistada tagasinõudmise kohustuse kehtimise muude soodustuste suhtes põhjusel, et need ei kujuta endast riigiabi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. [90] Järgnevalt tõi Üldkohus välja põhjused, mille tõttu tuleb tagasi lükata lähenemisviis, mille kohaselt oleksid siseriiklikud ametivõimud saanud vaidlustatud otsuse täitmisel igal üksikjuhul kontrollida, kas EÜ artikli 87 lõike 1 tingimused on täidetud. Siseriiklikel ametivõimudel ei ole kohustust vaidlustatud otsuse täitmisel igal üksikjuhul kontrollida, kas EÜ artikli 87 lõike 1 kohaldamise tingimused on täidetud.

182. Seda seisukohta kinnitab vaidlustatud kohtuotsuse punkti 15 põhjendus. Selles andis Üldkohus vaidlustatud otsuse artikli 2 edasi nii, et selle kohaselt on ministri 5. augusti 1994. aasta dekreedi artiklis 1 ette nähtud *sotsiaalmaksuvähendused*, mida tehakse Venezia ja Chioggia territooriumil tegutsevatele ettevõtjatele, ühisturuga kokkusobimatu riigiabi.

– Õigusnormide rikkumine kõnealuse õigusliku seisukohaga

183. Järgnevalt leidis Üldkohus, et komisjon on taolist tagasinõudmise üleskutset piisavalt põhjendanud. See Üldkohtu järeldus rikub õigusnorme.

184. Üldkohtu lähenemisviisi kohaselt peab komisjon esiteks omama pädevust anda ulatuslik tagasinõudmise korraldus soodustuste suhtes, mis on tehtud mitut valdkonda puudutava abirežiimi alusel, ilma et ta oleks eelnevalt kontrollinud, kas need täidavad üksikjuhtudel EÜ artikli 87 lõike 1 tingimusi. Teiseks ei pea siseriiklikel ametivõimudel olema taolise otsuse täitmisel pädevust kontrollida, kas EÜ artikli 87 lõike 1 tingimused on üksikjuhul täidetud.

90 – Vt vaidlustatud kohtuotsuse punkti 103 viimane lause.

185. Kõnealune lähenemisviis ei ole kooskõlas ei EÜ artikli 87 lõikega 1 ega ka riigiabi kontrollimise menetlusega. Komisjon saab antud soodustuse tagasinõudmise korralduse anda üksnes siis, kui ta on kontrollinud ja jõudnud järeldusele, et soodustus ei ole kooskõlas EÜ artikliga 87 ehk tegemist on riigiabiga EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses, mis ei ole ühisturuga kokkusobiv.

– Vahejäreldus

187. Üldkohtu põhjendus rikub seega õigusnorme.

ii) Põhjenduse asendamine

188. Komisjon palub apellatsioonkaebuste esitajate väite Üldkohtu põhjenduse asendamise teel tagasi lükata. Komisjon väidab peamiselt, et vaidlustatud otsuse artiklis 5 andis ta ainult selliste sotsiaalmaksuvähenduste tagasinõudmise korralduse, mille puhul oli üksikjuhtudel tegemist abiga EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. Siseriiklikud ametivõimud peavad vaidlustatud otsuse täitmise raames välja selgitama, kas EÜ artikli 87 lõike 1 tingimused on üksikjuhtudel täidetud.

186. Üldkohtu lähenemisviisi ei saa minu arvates põhjendada ka asjaoluga, et liikmesriik on rikkunud oma teatamiskohustust. Nagu eespool selgitatud,[91] viib see üksnes tulemuseni, et komisjon võib ebaseadusliku, mitut valdkonda puudutava abirežiimi hindamisel piirduda üksnes selle režiimi eeskirjade kontrollimisega. See ei tähenda aga, et komisjon võib ka kõikide selle režiimi alusel antud soodustuste tagasinõudmise üleskutse puhul tugineda põhjendusele, mis toetub ainult järeldusele, et mitut valdkonda puudutav režiim kui selline ei ole kooskõlas EÜ artikliga 87. Pelgalt asjaolu, et taolised soodustused anti režiimi alusel, mille kohaselt anti osaliselt ühisturuga kokkusobimatut abi, ei tundu mulle piisav põhjendus taolise ulatusliku tagasinõudmise korralduse andmiseks.

189. Kõnealune põhjenduse asendamise taotlus tuleb rahuldada. Vaidlustatud otsuse artiklis 5 andis komisjon tegelikult korralduse nõuda tagasi selline abi, mille puhul on üksikjuhtude soodustuste näol tegemist abiga EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. Taoline lähenemisviis on minu arvates kooskõlas ka riigiabi kontrollimise süsteemiga, kuid teatud juhiseid tuleb seejuures siiski järgida.

91 – Vt käesoleva ettepaneku punktid 149–152.

– Tagasinõudmise üleskutse sisu

190. Üldkohus tõlgendas vaidlustatud otsuse artiklis 5 sisalduvat tagasinõudmise üleskutset ilmselgelt vääralt. Nagu komisjon selgitab, kontrollis ta vaidlustatud otsuses esmajoones, kas sotsiaalmaksuvähenduste režiim kui selline on EÜ artikliga 87 kooskõlas. Seega ei teostanud ta kõigi antud sotsiaalmaksuvähenduste ulatuslikku kontrolli.

191. See tuleneb nii vaidlustatud otsuse põhjendusest kui ka resolutiivosast. Nii leidis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 49 seoses konkurentsi ja liikmesriikidevahelise kaubanduse kahjustamisega pelgalt, et siseriiklik režiim kahjustab konkurentsi ja riikidevahelist kaubandust, sest sotsiaalmaksuvähendusi tehakse kõikidele piirkonna ettevõtjatele, kelle hulka kuuluvad *ka* ettevõtjad, kes tegelevad majandustegevusega, mis on liikmesriikidevahelise kaubanduse ese. Komisjoni põhjendus, mille kohaselt on hõlmatud „ka" ettevõtjad, kes tegelevad riikidevahelise kaubandusega, näitab selgelt, et ilmselgelt ei hinnanud komisjon EÜ artikli 87 lõike 1 tingimuste suhtes kõiki sotsiaalmaksuvähendusi.

192. See tuleb esile ka vaidlustatud kohtuotsuse resolutsioonis. Vastupidiselt vaidlustatud otsuse artikli 2 kujutamisele vaidlustatud kohtuotsuse punktis 15 ei leidnud komisjon nimetatud artiklis, et ministri 5. augusti 1994. aasta dekreedi artiklis 1 ette nähtud *sotsiaalmaksuvähendused*, mida tehakse Venezia ja Chioggia territooriumil tegutsevatele ettevõtjatele, on ühisturuga kokkusobimatu abi. Komisjon piirdus kõnealuses artiklis ning ka vaidlustatud otsuse artikli 1 lõikes 2 hoopis järeldusega, et sotsiaalmaksuvähenduste režiimi alusel antud *abi* on ühisturuga kokkusobimatu. Üksnes siis, kui siseriiklikud ametivõimud tuvastavad üksikjuhul, et vaidlustatud otsuse artikli 1 lõikega 2 ja artikliga 2 hõlmatud sotsiaalmaksuvähendus kujutab endast üksikjuhul abi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses, on kõnealune maksuvähendus vaidlustatud otsuse artikli 1 lõike 2 ja artikli 2 kohaselt ühisturuga kokkusobimatu. Vaidlustatud otsuse artikkel 5 annab soodustuse tagasinõudmise korralduse üksnes sellisteks juhtudeks.

– Taolise lähenemisviisi kokkusobivus EÜ artikliga 87 ja riigiabi kontrollimise süsteemiga

193. Järgnevalt tuleb välja selgitada, kas taoline lähenemisviis on kooskõlas EÜ artikliga 87 ja riigiabi kontrollimise süsteemiga. Üldkohus lähtus sellest eeldusest kohtuotsuses

Itaalia *vs.* komisjon [92]. Sellise lähenemisviisi kasuks kõneleb nimelt asjaolu, et vastasel juhul seisaks komisjon valiku ees kahe ebarahuldava alternatiivi vahel. Ta peaks kas enne tagasinõudmise korralduse andmist kõiki üksikjuhte hindama. See kahjustaks siiski põhimõtet, et komisjon võib mitut valdkonda puudutava režiimi hindamisel piirduda asjaomase programmi omaduste uurimisega. Teise võimalusena peaks komisjon piirduma režiimi EÜ artikliga 87 kokkusobimatuse tuvastamisega. See oleks ebarahuldav põhjusel, et tagasinõudmise korraldus oleks loogiline tagajärg järeldusele, et tegemist on ühisturuga kokkusobimatu abiga. [93]

194. Peale selle ei veena mind kõnealuse lähenemisviisi osas esitatud vastuväited.

195. Esiteks ei vii nimetatud lähenemisviis selleni, et siseriiklikud ametivõimud ja kohtud sekkuvad lubamatult komisjoni pädevusse. Vastupidiselt EÜ artikli 87 lõigete 2 ja 3 tingimustele võivad siseriiklikud ametivõimud EÜ artikli 87 lõike 1 tingimuste esinemist ise kontrollida. [94] Siiski tuleb arvesse võtta, et siseriiklikel ametivõimudel ja kohtutel on õigus kontrollida EÜ artikli 87 lõike 1 tingimuste täitmist üksnes sel määral, mil nad ei ole juba seotud komisjoni otsuses tehtud järeldusega.

196. Teiseks esitatakse vastuväide, et selline lähenemisviis toob endaga kaasa õiguskindlusetuse siseriiklike ametivõimude kontrollimispädevuse ulatuse osas. Ka see vastuväide tundub mulle alusetu. Nagu eespool selgitatud, eksisteerib siseriiklike ametiasutuste kontrollimispädevus üksnes sel määral, kuivõrd vaidlustatud komisjoni otsus ei sisalda lõplikku järeldust EÜ artikli 87 lõike 1 tingimuste olemasolu kohta. Komisjon peab seega vaidlustatud otsuses selgelt välja tooma, mil määral piirduvad tema järeldused vaidlustatud otsuses režiimi kui sellise hindamisega, mil määral kehtivad need üksikult ka siseriiklike ametivõimude ja kohtute teostatava üksikute soodustuste hindamise puhul ning mil määral tuginevad need teatud majandussektorite või üksikute soodustuste osas režiimi hindamisest kaugemaleulatuvale uurimisele.

197. Minu arvates täidab vaidlustatud otsus eeltoodud tingimusi. Seoses hindamisega, kas sotsiaalmaksuvähendused võivad kahjustada

92 – Euroopa Kohtu 7. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas C-310/99: Itaalia *vs.* komisjon (EKL 2002, lk I-2289, punkt 90 jj).

93 – Euroopa Kohtu 15. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-66/02: Itaalia *vs.* komisjon (EKL 2005, lk I-10901, punkt 103).

94 – Euroopa Kohtu 11. detsembri 1973. aasta otsus kohtuasjas 120/73: Lorenz (EKL 1973, lk 1471, punkt 8).

konkurentsi ja riikidevahelist kaubandust, piirdus komisjon ilmselgelt sotsiaalmaksuvähenduste režiimi kui sellise hindamisega. Seepärast ei sisalda vaidlustatud otsus selles suhtes komisjoni lõplikku järeldust. Selles osas on siseriiklikel ametivõimudel ja kohtutel üksikjuhtudel pädevus kontrollida, kas üksikjuhul antud sotsiaalmaksuvähendused kahjustavad konkurentsi ja riikidevahelist kaubandust.

198. Seevastu tundub mulle, et komisjoni järeldus, mille kohaselt ei lange sotsiaalmaksuvähenduste abi laad ära seetõttu, et sotsiaalmaksuvähendustega hüvitatakse struktuuriliselt ebasoodsat olukorda, milles on Venezias ja Chioggias asuvad ettevõtjad, ei kehti mitte üksnes sotsiaalmaksuvähenduste režiimi kui sellise hindamise osas, vaid ka iga üksiku sotsiaalmaksuvähenduste režiimi alusel antud soodustuse kohta. Selles osas on olemas komisjoni lõplik järeldus, mis on siseriiklike ametiasutuste ja kohtute jaoks siduv.

199. Kui siseriiklikud ametivõimud ei ole järelduste ulatuse osas kindlad, siis võivad nad pöörduda komisjoni poole, kes on lojaalse koostöö kohustuse põhimõtte alusel kohustatud siseriiklike ametivõimudega heas usus koostööd tegema. [95]

95 – Euroopa Kohtu 13. novembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-214/07: komisjon *vs.* Prantsusmaa (EKL 2008, lk I-8357, punkt 45) ja 12. mai 2005. aasta otsus kohtuasjas C-415/03: komisjon *vs.* Kreeka (EKL 2005, lk I-3875, punkt 42).

200. Kolmandaks väidetakse, et taoline lähenemisviis ei ole kooskõlas riigiabi kontrollimise süsteemiga. Kui sellise otsuse täitmisel tekib vaidlus, siis peaks komisjon süsteemiga vastuolus olevalt algatama EÜ artikli 88 lõike 2 esimese lõigu kohase menetluse ning samuti esitama Euroopa Kohtule EÜ artikli 88 lõike 2 teise lõigu kohase liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi.

201. Ka see vastuväide ei ole veenev. Tuleb nimelt vahet teha olukordadel, mil komisjon peab algatama uuesti ametliku uurimismenetluse EÜ artikli 88 lõike 2 esimese lõigu alusel, ning olukordadel, mil ta võib EÜ artikli 88 lõike 2 teise lõigu alusel anda asja otse Euroopa Kohtusse.

202. Kui tegemist on vaidlusega režiimi kui sellise üle, näiteks põhjusel, et komisjon on seisukohal, et liikmesriik ei ole režiimi tühistanud või piisavalt muutnud, tagamaks selle kooskõla EÜ artikliga 87, siis võib komisjon EÜ artikli 88 lõike 2 teise lõigu kohaselt esitada hagi otse Euroopa Kohtusse. Režiimi osas on olemas komisjoni otsus. See kehtib minu arvates ka siis, kui komisjon on seisukohal, et liikmesriik ei ole üldiselt võtnud piisavaid meetmeid, et režiimi alusel antud abi tagasi nõuda.

203. Kui aga tegemist on režiimi alusel antud üksikute soodustustega, siis tuleb teha vahet.

Juhul kui tegemist on soodustustega, mida komisjon ei ole EÜ artikli 87 lõike 1 tingimuste suhtes üksikjuhtudel hinnanud, ning vaidlus puudutab EÜ artikli 87 lõike 1 tingimust, mille osas ei ole komisjon oma otsuses lõplikku järeldust teinud, siis peab komisjon algatama uue menetluse. Seejuures ei ole siiski tegemist haldusmenetluse taasavamisega, vaid uue esemega haldusmenetluse algatamisega, täpsemalt kõnealuse üksikmeetme hindamisega. Seevastu kui tegemist on soodustustega, mida komisjon on seoses EÜ artikli 87 lõikega 1 otsuses juba ulatuslikult hinnanud, siis võib ta EÜ artikli 88 lõike 2 teise lõigu alusel esitada hagi otse.

204. Seega ei vii selline lähenemisviis ka olukorrani, kus süsteemiga vastuolus olevalt algatatakse sama meetme suhtes nii EÜ artikli 88 lõike 2 esimese lõigu kohane haldusmenetlus kui ka esitatakse EÜ artikli 88 lõike 2 teise lõigu alusel hagi.

205. Vahekokkuvõttena tuleb seega järeldada, et komisjon võib oma otsuses, mille eesmärk on esmajoones kontrollida ebaseadusliku mitut valdkonda puudutava abirežiimi kooskõla EÜ artikliga 87, anda ka selle režiimi alusel antud abi tagasinõudmise korralduse, ilma et ta peaks enne uurima, kas kõnealuse režiimi alusel antud soodustused üksikult võttes on abi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses.

iii) Vahejäreldus

206. Kokkuvõttes tuleb täielikult tagasi lükata ka väited, mille kohaselt ei põhjendanud komisjon vaidlustatud otsuse artiklis 5 sätestatud tagasinõudmise korraldust piisavalt.

c) Järeldus

207. Seega tuleb tuvastada, et väited, mis on suunatud Üldkohtu järelduse vastu, et komisjon on vaidlustatud otsust konkurentsi ja riikidevahelise kaubanduse kahjustamise osas piisavalt kontrollinud ja põhjendanud, tuleb täielikult tagasi lükata.

C. *Üldist majandushuvi pakkuvad teenused*

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus

208. Järgnevalt vaidlustavad Comitato ja Italgas Üldkohtu järelduse, mille kohaselt ei ole komisjon rikkunud EÜ artikli 86 lõiget 2 ega põhjendanud oma otsust selles osas vastuoluliselt. Üldkohus tugines selle järelduse puhul vaidlustatud kohtuotsuse punktidele 203–221. Nendes leidis ta, et komisjon ei rikkunud õigusnorme, kui ta hindas EÜ artikli 86 lõike 2 kohaldamist üksnes seoses kohaliku omavalitsusüksuse osalusega äriühingutega, mitte aga seoses Italgasiga. Mitut valdkonda puudutava abirežiimi hindamisel ei ole komisjon kohustatud üksikjuhte uurima. Lisaks on siseriiklike ametivõimude ja asjassepuutuvate kolmandate isikute ülesanne tuua komisjoni menetluses välja EÜ artikli 86 lõike 2 kohaldamist toetavaid argumente. Italgasi osas ei esitatud aga siiski mingit teavet.

2. Poolte peamised väited

209. *Comitato*, *Italgas* ja *Coopservice* väidavad, et Üldkohus on rikkunud EÜ artikli 86 lõiget 2. Comitato arvates oleks Üldkohus pidanud tuvastama, et komisjon rikkus EÜ artikli 86 lõiget 2 ja diskrimineerimiskeelu põhimõtet sellega, et ta ei kontrollinud põhjalikult, milliste ettevõtjatega seoses EÜ artikli 86 lõiget 2 kohaldatakse. Italgas ja Coopservice väidavad seda eriti seoses nende endi olukorraga, sest nende tegevust võib mõista üldist majandushuvi pakkuva teenusena.

3. Õiguslik hinnang

210. *Komisjoni* hinnangul tuleb see väide tagasi lükata. Üldkohus selgitas õigesti, et liikmesriigi ja asjassepuutuva kolmanda isiku ülesanne on tuua komisjoni menetluses välja põhjused, miks riiklikud meetmed on ühisturuga kokkusobivad. Peale selle ei ole komisjon kohustatud hindama abirežiimi kontrollimise käigus ka üksikjuhtumeid. Käesolevas asjas juhtisid Itaalia ametivõimud tähelepanu kohaliku omavalitsusüksuse osalusega äriühingute erilisele olukorrale. Siiski ei edastanud ei Itaalia ametivõimud ega ka asjassepuutuvad kolmandad isikud konkreetset teavet Italgasi osas.

211. EÜ artikli 86 lõike 2 ja diskrimineerimiskeelu põhimõtte rikkumist puudutavad väited tuleb tagasi lükata. Üldkohus tuvastas

õigesti, et komisjon ei pea abirežiimi hindamisel põhimõtteliselt üksikjuhte uurima. Komisjonile ei saa ette heita ka tema menetluslike kohustuste rikkumist. Pärast seda, kui Itaalia ametivõimud juhtisid komisjoni tähelepanu eelkõige üldist majandushuvi pakkuvate teenuste erilisele olukorrale, kutsus komisjon ametivõime üles edastama kõnealuste ettevõtjate kohta täiendavat teavet. Italgasi osas ei edastanud Itaalia ametivõimud aga mingit teavet.

alusel. [96] Selles kontekstis rõhutas Üldkohus esiteks, et komisjonil on õigus lisaks oma teatistele ja suunistele võtta EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c *ad hoc* kohaldamisel arvesse erilisi olukordi. Sellisel juhul peab komisjon kaaluma abi kasulikku mõju ning selle negatiivset mõju kaubandustingimustele ja kahjustamata konkurentsi säilitamisele. [97]

D. *EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c kohaldamine*

213. Siiski ei kujuta see endast õigusnormide rikkumist, kui komisjon ei kohaldanud käesolevas asjas EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c. Komisjon ei ületanud oma hindamispädevuse piire, kui ta lükkas kõnealuse sätte kohaldamise käesolevas asjas tagasi põhjendusega, et sotsiaalmaksuvähenduste puhul on tegemist investeeringutega mitte seotud tegevusabiga. [98]

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus

212. Peale selle vaidlustavad apellatsioonkaebuste esitajad Üldkohtu järelduse, mille kohaselt ei ole komisjon EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c kohaldamisel õigusnorme rikkunud. Selle järelduse osas tugineb Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktidele 280–314. Nendes käsitles ta eelkõige küsimust, kas komisjon oleks pidanud saarelisest asendist tulenevaid struktuurilisi probleeme võtma arvesse otseselt EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c

214. Lisaks on komisjon vaidlustatud otsust ka piisavalt põhjendanud. Otsuse põhjenduses 74 esitas komisjon põhjused, mille tõttu ta ei kavatse käesoleval juhul EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c kohaldamise meetodit kohandada. Komisjon viitas nimetatud põhjenduses küll asjaolule, et seoses Rootsi ja Soome liitumisega on ta oma meetodit osaliselt muutnud, et võtta arvesse uudseid geograafilisi

96 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 306–311.
97 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 307.
98 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 308 jj.

iseärasusi nendes liikmesriikides. Oma meetodi muutmist seoses Venezias ja Chioggias asuvate ettevõtjatega ei pidanud ta aga vajalikuks, sest esiteks ei esine Venezia olukorra puhul uusi asjaolusid, teiseks võivad sotsiaalmaksuvähendused kui tegevusabi süsteemi häirida ja kolmandaks ei ole selles piirkonnas teravaid majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse probleeme. [99]

2. Poolte peamised väited

215. *Hotel Cipriani, Comitato, Coopservice* ja *Itaalia valitsus* väidavad peamiselt, et nii komisjon kui ka Üldkohus piirdusid vääralt üksnes selle uurimisega, kas käesoleval juhul esineb uusi asjaolusid, mis võiksid õigustada EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c kohaldamist käsitlevate olemasolevate komisjoni teatiste ja suuniste muutmist. Komisjon ja Üldkohus oleks pidanud analüüsima küsimust, kas Venezia ja Chioggia erilise ja unikaalse olukorra alusel tuleks seda sätet *ad hoc* kohaldada.

99 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 311.

216. *Komisjoni* arvates tuleb nimetatud väited tagasi lükata. Comitato väited on vastuvõetamatud, sest need on eelkõige suunatud komisjoni vaidlustatud otsuse vastu. Muus osas on Hotel Cipriani, Comitato ja Itaalia valitsuse väited ka põhjendamatud.

3. Õiguslik hinnang

217. Vastupidiselt komisjoni seisukohale on Comitato väide vastuvõetav. Isegi kui Comitato käsitleb oma apellatsioonkaebuses suurel määral üksnes vaidlustatud otsust, ei teki siiski mingit kahtlust, et Comitato heidab ette Üldkohtu-poolset õigusnormide rikkumist, mis seisneb selles, et Üldkohus ei tuvastanud Comitato hagist tulenevalt komisjonipoolset õigusnormide rikkumist EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c kohaldamisel. Selline väide on apellatsioonimenetluses vastuvõetav.

218. Väited on aga põhjendamatud. Üldkohus analüüsis EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c *ad hoc* kohaldamise küsimust. Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 307 viitas Üldkohus sõnaselgelt, et nimetatud sätet saab kohaldada ka väljaspool komisjoni teatiste ja suunistega hõlmatud valdkonda ehk *ad hoc*.

219. Ma ei leia, et Üldkohus oleks õigusnorme rikkunud järeldusega, et komisjon

lükkas kõnealuse sätte *ad hoc* kohaldamise õigusnorme rikkumata tagasi ning põhjendas seda tagasilükkamist piisavalt. Üldkohus osutas õigesti asjaolule, et komisjonil on selles valdkonnas ulatuslik kaalutlusõigus, ning ka sellele, et tegemist on tegevusabiga, millel on märkimisväärne konkurentsi kahjustamise potentsiaal, ning et Venezia ja Chioggia näol ei ole tegemist teravate majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse probleemidega piirkonnaga.

E. *EÜ artikli 87 lõike 3 punkti d kohaldamine*

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus

220. Samuti ei riku õigusnorme Üldkohtu järeldus, et komisjon on oma otsust piisavalt põhjendanud. Kuivõrd komisjon nimetas vaidlustatud otsuse põhjenduses 73 jj põhjused, mis kõnelevad olemasolevate komisjoni teatiste ja suuniste kohaldamise vastu, siis tugines ta sisuliselt põhjendustele, mille tõttu ei ole EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c kohaldamine käesolevas asjas põhimõtteliselt õigustatud. Need põhjendused kõnelevad seega mitte üksnes komisjoni poolt kõnealuse sätte osas vastu võetud teatiste ja suuniste kohandamise vastu, vaid ka nimetatud sätte *ad hoc* kohaldamise vastu.

221. Seega tuleb EÜ artikli 87 lõike 3 rikkumisele tuginevad väited tagasi lükata.

222. Peale selle väidavad apellatsioonkaebuste esitajad, et Üldkohus rikkus õigusnorme seoses EÜ artikli 87 lõike 3 punkti d kohaldamisega. Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 322–329 lükkas Üldkohus tagasi väited, mille kohaselt keeldus komisjon vääralt kohaldamast kultuuripoliitilist erisätet EÜ artikli 87 lõike 3 punkti d alusel. Seejuures tugines Üldkohus esiteks asjaolule, et komisjonis toimunud menetluses ei esitatud tõendeid, et ettevõtjad, kelle kasuks tehti sotsiaalmaksuvähendusi, kannavad kultuuripärandi säilitamisega seoses ka lisakulusid. [100] Teiseks ei taganud sotsiaalmaksuvähenduste kohaldamise üksikasjalik kord, et nendega järgitakse kultuuripoliitilisi eesmärke. [101] Kolmandaks ei rikkunud komisjon ka diskrimineerimiskeelu põhimõtet, kui ta kohaldas kultuuripoliitilist erandit Consorzio Venezia Nuova suhtes, kuid Hotel Cipriani suhtes mitte. Komisjonile ei esitatud haldusmenetluse käigus mingeid viiteid Hotel Cipriani erilise olukorra osas.

100 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 322–324.

101 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 325.

Seevastu kuulub Consorzio Venezia Nuova kohaliku omavalitsusüksuse osalusega äriühingute hulka, kelle kohta esitasid Itaalia ametivõimud üksikasjalikku teavet. [102]

õigusnorme ka vahetegemine Venezia ja Chioggia piirkonnas asuvate üksikute hoonete vahel. Venezia linn kui selline kuulub nimelt kultuuripärandi hulka.

224. Lisaks tegi Üldkohus vea, kui pidas Consorzio Venezia Nuovat vääralt kohaliku omavalitsusüksuse osalusega äriühinguks.

2. Poolte peamised väited

225. Viimaks väidab Hotel Cipriani, et talle ei saa haldusmenetluses mitteosalemist ette heita. Komisjon oleks pidanud teda osalema kutsuma.

223. *Comitato*, *Hotel Cipriani* ja *Coopservice* vaidlustavad kõigepealt Üldkohtu märkuse, mille kohaselt ei omanud kõik ettevõtjad kinnisvara ning seega ei pidanud kõik ettevõtjad kandma täiendavaid kulusid restaureerimis- ja hooldustööde osas. Comitato selgitab, et on tõendatud, et hooldustöid pidid teostama kõik ettevõtjad. Need maksid Venezia ja Chioggia piirkonnas rohkem. Seega vähendasid üksnes selles piirkonnas läbiviidavate tegevuste jaoks ette nähtud sotsiaalmaksuvähendused esiteks hooldustööde kulusid ning teiseks võimaldasid selle piirkonna asjaomastel ettevõtjatel rohkem hooldustöödesse investeerida. Hotel Cipriani märgib, et meetmed tulid kasuks ettevõtjatele, kellel lasusid Venezia erilise olukorra tõttu erilised kohustused. Comitato ja Hotel Cipriani arvates rikub

226. *Komisjon* on seisukohal, et nimetatud väited tuleb tagasi lükata.

3. Õiguslik hinnang

227. Comitato ja Hotel Cipriani väited on alusetud. Üldkohtu järeldus, mille kohaselt ei ole EÜ artikli 87 lõike 3 punkti d kohaldamine põhjendatud seetõttu, et ei ole tõendatud piisav seos sotsiaalmaksuvähenduste ja kultuuripärandi säilitamise vahel, ei riku õigusnorme.

102 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 326–328.

228. Esiteks on väär taoline arusaam, et kultuuripärandi hulka kuuluvas linnas võib iga hoone hooldustöid, olenemata kõnealuse hoone kultuurilisest, ajaloolisest või arhitektuurilisest tähtsusest, põhjendada kultuuripoliitilise erandiga. Ei saa eeldada, et iga üksiku hoone hooldamine on kultuuripärandi seisukohast sama oluline.

229. Teiseks ei näe ma õigusnormide rikkumist Üldkohtu järelduses, et sotsiaalmaksuvähenduste kohaldamise üksikasjalik kord ei taga kultuuripoliitiliste eesmärkide järgimist.

230. Kõigepealt tuleb vastuvõetamatuse tõttu lükata tagasi väide, et Üldkohtu menetluses esitati tõendid, et kõik abi saanud ettevõtjad kandsid hooldustööde tõttu lisakulusid. Üldkohtu poolt faktilistele asjaoludele antud hinnangut ei saa õigusküsimustega piiritletud apellatsioonimenetluses nimelt põhimõtteliselt kahtluse alla seada.

231. Lisaks ei piisa vastupidiselt Hotel Cipriani seisukohale EÜ artikli 87 lõike 3 punkti d kohaldamiseks sellest, et sotsiaalmaksuvähendused hüvitavad Venezias ja Chioggias asuvate ettevõtjate erilist koormust. Pigem saab nimetatud sätet kohaldada üksnes siis, kui on tõendatud sotsiaalmaksuvähenduste vormis antud soodustuse ja kultuuri-, ajaloo- või arhitektuuripärandi säilitamisele kaasaaitamise vaheline seos. Nagu Üldkohus õigesti leidis, ei näe sotsiaalmaksuvähenduste režiim ette mingeid taolisi juhiseid. Kultuurilisest, ajaloolisest või arhitektuurilisest seisukohast oluliste hoonete hooldamise kulud võivad ajaomaste hoonete liigist ja arvust tulenevalt tugevalt varieeruda. Nagu komisjon ja Üldkohus järeldasid, ei loo sotsiaalmaksuvähenduste režiim selget seost kõnealuste hoolduskulude ja sotsiaalmaksuvähenduste suuruse vahel.

232. Kolmandaks tuleb kokkuvõttes tagasi lükata ka diskrimineerimiskeelu põhimõtte rikkumise väide. Nagu Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 326–328 õigesti tuvastas, on kultuuripoliitilise erandi tegemine Consorzio Venezia Nuova suhtes põhjendatud seetõttu, et Itaalia ametivõimud esitasid haldusmenetluse raames selle konsortsiumi kohta üksikasjalikku teavet, mille põhjal võis komisjon jõuda järeldusele, et Itaalia on konsortsiumile teinud ülesandeks võtta meetmed Venezia ajaloo-, kultuuri- ja arhitektuuripärandi päästmiseks. Vastupidiselt Comitato ja Hotel Cipriani seisukohale ei sea selle järelduse õigsust kahtluse alla ka võimalik konsortsiumi ekslikult kohaliku omavalitsusüksuse osalusega äriühinguks pidamine. Üldkohtu põhjendus ei tugine nimelt sellele, et konsortsiumi näol on tegemist kohaliku

omavalitsusüksuse osalusega äriühinguga, vaid asjaolule, et konsortsiumile on tehtud ülesandeks viia ellu meetmed Venezia ajaloo-, kultuuri- ja arhitektuuripärandi päästmiseks.

233. Neljandaks tuleb tagasi lükata ka Hotel Cipriani väide, et komisjon oleks pidanud teda kutsuma haldusmenetluses osalema. Euroopa Ühenduste Teatajas 18. veebruaril 1998 avaldatud teatega kutsuti asjassepuutuvaid kolmandaid isikuid avaldama oma seisukohad kõnealuse abikava osas. Komisjon ei pea lisaks nimetatud teatele kolmandaid isikuid eraldi menetluses osalema kutsuma.

234. EÜ artikli 87 lõike 3 punkti d rikkumisel põhinevad väited tuleb seega täielikult tagasi lükata.

F. *Määruse nr 659/1999 artikli 15 kohaldamine*

235. Hagejad tõid Üldkohtus välja selle, et sotsiaalmaksuvähenduste režiim kehtestati seadustega nr 206/1995 ja nr 30/1997. Komisjon jättis vaidlustatud otsuses tähelepanuta, et kümneaastane aegumistähtaeg alates režiimi kehtestamisest on möödunud ning et seetõttu tuleb asjaomast režiimi lugeda määruse nr 659/1999 artikli 15 alusel olemasolevaks abiks. Üldkohus leidis, et komisjon ei ole määruse nr 659/1999 artiklit 15 rikkunud, ning lükkas vastava väite tagasi. Apellatsioonkaebuste esitajad vaidlustavad nüüd vaidlustatud kohtuotsuse punktides 357–367 toodud Üldkohtu põhjenduse, millega Üldkohus põhjendas oma tagasilükkamist.

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus

236. Kõnealuses põhjenduses leidis Üldkohus esiteks, et asjaomaste meetmete näol on tegemist uue abiga, kuna seadus nr 206/1995 kehtestas Venezia ja Chioggia territooriumi jaoks uue korra ning seadus nr 30/1997 pikendas seejärel nimetatud korra kehtivust. [103] Järgnevalt selgitas Üldkohus, et nende seadustega sisse viidud režiimi ei saa käsitada juba olemasoleva režiimi jätkamisena. Esiteks ei tehta seaduste nr 590/1971 ja nr 463/1972 kohaseid vähendusi enam 1. juulist 1973. [104] Teiseks kehtestas seadus nr 206/1995 Mezzogiornole sõnaselgelt uue sotsiaalmaksuvähenduste korra. Seda uut korda laiendati seadusega nr 30/1997 Venezias ja Chioggias

103 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 359.
104 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 360.

asuvatele ettevõtjatele. Ka see seaduses nr 206/1995 ette nähtud režiimi mõtteliselt eraldatav laiendamine kujutab endast uut abi. [105] Niikuinii ei ole aastatel 1995–1997 makstud abi osas kümneaastane aegumistähtaeg möödunud, sest määruse nr 659/1999 artikli 15 kohane tähtaeg hakkab kulgema alles kuupäevast, mil ebaseaduslikku abi maksti. [106] Lõpetuseks osutas Üldkohus asjaolule, et ei Itaalia valitsus ega teised menetlusosalised vaielnud vastu komisjoni otsusele, et tegemist on uue abiga. [107]

Nimetatud vähendamise konkreetne ulatus määrati viitega Mezzogiorno suhtes kehtivale korrale. Eriseaduses nr 171/1973 sisalduvat põhimõttelist otsust ei ole siiski siiani tühistatud.

238. Ka *Comitato* viitab sellele, et seaduse nr 171/73 ning seaduste nr 206/1995 ja nr 30/1997 vahel eksisteerib järjepidevus. Seetõttu on oluline, kas seadused nr 206/1995 ja nr 30/1997 muutsid juba seaduse nr 171/73 alusel kehtinud režiimi sisuliselt. See ei olnud nii, sest vähendati üksnes ettenähtud soodustuste hulka ja suurust.

2. Poolte peamised väited

239. *Komisjoni* arvates tuleb kõnealused väited tagasi lükata.

240. Kõigepealt on need väited vastuvõetamatud selles osas, milles nad on suunatud mitte vaidlustatud kohtuotsuse, vaid vaidlustatud otsuse vastu. Osas, milles apellatsioonkaebuste esitajad väidavad, et sotsiaalmaksude vähendamine viidi sisse juba varem, on lisaks tegemist tuvastatud asjaoluga, mida ei saa apellatsioonkaebuses enam kahtluse alla seada. Peale selle on seaduse nr 171/1973 ning seaduste nr 206/1995 ja nr 30/1997 järjepidevust puudutava väite näol tegemist uue faktilise asjaolu esitamisega.

237. *Hotel Cipriani* ja *Coopservice* väidavad, et Üldkohus ei tõlgendanud või ei kohaldanud õigesti olemasoleva abi mõistet määruse nr 659/1999 artikli 15 lõike 3 tähenduses. Üldkohus ei analüüsinud piisavalt küsimust, millal sotsiaalmaksuvähenduste režiim kehtestati. Kõnealuste apellatsioonkaebuste esitajate puhul toimus see juba seadusega nr 463/1972. Seejärel kehtis Venezias eriseadus nr 171/1973, mis nägi ette põhimõttelise otsuse sotsiaalmaksude vähendamise kohta.

241. Pealegi on väited põhjendamatud. Esiteks tuvastas Üldkohus õigesti, et seadusega nr 206/1995 kehtestatud siseriikliku

105 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 361–363.
106 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 364 jj.
107 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 366.

režiimi puhul on tegemist uue abiga, sest seadus muutis Venezia ja Chioggia territooriumi suhtes kehtivat abi korda sisuliselt. Seadus nr 206/1995 kehtestas nimelt uued arvestamiskriteeriumid, vähenduste piiramise ning määrade alandamise. Niikuinii luges Üldkohus õigesti oluliseks seda, et uue abiga on tegemist vähemalt osas, milles olemasoleva abirežiimi kohaldamisala laiendatakse uutele juhtudele. Teiseks ei eksisteeri seaduse nr 463/72 ning seaduste nr 206/1995 ja nr 30/1997 vahel mingit järjepidevust, sest seaduse nr 463/72 kohaseid soodustusi maksti ainult kuni 30. juunini 1973.

243. Kõnealused väited ei ole siiski põhjendatud.

244. Väidetava järjepidevuse osas seaduse nr 463/1972 kohase režiimi ning seaduste nr 206/1995 ja nr 30/1997 kohase režiimi vahel välistas Üldkohus järjepidevuse õigesti põhjusel, et seaduse nr 463/1972 kohase režiimi alusel antud soodustusi tehti üksnes kuni 30. juunini 1973.

3. Õiguslik hinnang

242. Väide on vastuvõetav. Vastuvõetamatud on küll apellatsioonkaebused, mis on suunatud mitte vaidlustatud kohtuotsuse, vaid esimeses kohtuastmes vaidlustatud komisjoni otsuse vastu. Hotel Cipriani ja Comitato vaidlustavad aga ilmselgelt ka vaidlustatud kohtuotsuse põhjenduse selles osas, milles Üldkohus kinnitas vaidlustatud otsuses komisjoni väljendatud seisukohta. Lisaks tuginesid Hotel Cipriani ja Comitato juba Üldkohtu menetluses väitele, et eksisteerib järjepidevus varasemate eeskirjade ja seaduste nr 206/1995 ja nr 30/1997 vahel. Seega ei ole see väide vastuvõetamatu kui uus esitatud asjaolu.

245. Samuti ei ole veenev väide, mis tuginеb seaduse nr 171/1973 kohase režiimi ning seaduste nr 206/1995 ja nr 30/1997 kohase režiimi vahelisele järjepidevusele. Selles kontekstis tuleb kõigepealt uuesti meenutada, et komisjon saab teha oma otsuse teabe põhjal, mille on talle haldusmenetluses edastanud liikmesriik ja asjassepuutuvad kolmandad isikud. Nagu Üldkohus rõhutas, nähtus komisjoni käsutuses olevast teabest esiteks, et 5. augusti 1994. aasta ministri dekreediga kehtestati Mezzogiornos uus sotsiaalmaksuvähenduste kord. Teiseks tulenes seadusest nr 206/1995, et seda uut korda laiendati Venezias ja Chioggias asuvatele ettevõtjatele. Üldkohus tuvastas õigesti, et komisjon pidi nimetatud teabe alusel lähtuma sellest, et nii 5. augusti 1994. aasta ministri dekreedi kui ka seaduse nr 206/1995 näol oli tegemist uue korraga. Teisiti oleks küll võinud olla juhul, kui komisjonile oleks haldusmenetluse käigus

antud teada kõnealuse laiendamise ja olemasoleva režiimi vahelisest järjepidevusest. Üldkohus leidis aga, et ei Itaalia valitsus ega mõni teine menetlusosaline ei viidanud järjepidevusele, kuigi komisjon märkis ametliku uurimismenetluse algatamise teates selgelt, et ta lähtus uue korra olemasolust. Selles osas ei riku õigusnorme Üldkohtu järeldus, et komisjon lähtus õigesti uue abi olemasolust. Hotel Cipriani ja Comitato väited tuleb seega põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

kokkusobimatuks tunnistamise puhul komisjonil põhimõtteliselt kohustus nõuda ka kõnealuse abi tagastamist.[108] Tagasinõudmise korralduse andmine ei riku käesoleval juhul ühenduse õiguse üldpõhimõtet. Üldkohus selgitas eelkõige, et isegi kui enamik abi saanud ettevõtjaid tegutsesid kohalikul tasandil – mis ei ole tõendatud –, ei luba see juba algusest peale välistada sotsiaalmaksuvähenduste igasugust mõju kaubavahetusele ja konkurentsile.[109]

G. *Määruse nr 659/1999 artikli 14 kohaldamine*

1. Vaidlustatud kohtuotsuse põhjendus

246. Hagejad tõid Üldkohtu menetluses välja, et komisjon rikkus määruse nr 659/1999 artiklit 14. Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 385–399 lükkas Üldkohus rikkumise väite tagasi. Hotel Cipriani ja Comitato vaidlustavad vaidlustatud kohtuotsuse põhjenduse selle osa. Seal osutas Üldkohus kõigepealt asjaolule, et määruse nr 659/1999 artikli 14 ja kohtupraktika kohaselt on abi ühisturuga

2. Poolte peamised väited

247. *Hotel Cipriani, Coopservice'i* ja *Comitato* arvates oleks Üldkohus pidanud eeldama ühenduse õiguse üldpõhimõtete rikkumist. Isegi komisjon möönab, et kõik sotsiaalmaksuvähendused ei kujutanud endast abi EÜ artikli 87 lõike 1 tähenduses. Seetõttu ei ole kõigi sotsiaalmaksuvähenduste tagasinõudmine proportsionaalne ja rikub ka abisaajate õiguspärase ootuse kaitset.

108 – Vaidlustatud kohtuotsuse punktid 385–389.

109 – Vaidlustatud kohtuotsuse punkt 390.

248. *Komisjon* palub kõnealused väited põhjendamatuse tõttu tagasi lükata. Ta ei pea tagasinõudmiseks tooma välja erilisi põhjendusi, sest tagasinõudmine on abi ühisturuga kokkusobimatuse tuvastamise loomulik tagajärg. Samuti ei ole tegemist ei proportsionaalsuse põhimõtte ega ka võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumisega.

3. Õiguslik hinnang

249. Määruse nr 659/1999 artikli 14 rikkumise väide tuleb vaidlustatud kohtuotsuse põhjenduse asendamise teel põhjendamatuse tõttu tagasi lükata. Vastupidiselt Hotel Cipriani, Comitato ja ka Üldkohtu seisukohale ei andnud komisjon vaidlustatud otsuse artiklis 5 siiski kõigi tehtud sotsiaalmaksuvähenduste tagasinõudmise korraldust. Nagu eespool selgitatud, andis ta hoopis korralduse nõuda kõnealused vähendused tagasi üksnes ulatuses, milles need täidavad EÜ artikli 87 lõike 1 tingimused ning on vaidlustatud otsuse artikli 1 lõike 2 ning artikli 2 kohaselt ühisturuga kokkusobimatud. Seetõttu on ekslik väide, et on ebaproportsionaalne sotsiaalmaksuvähendusi tagasi nõuda, kuigi ei ole välja selgitatud, kas need täitsid EÜ artikli 87 lõike 1 tingimused.

VII. Kokkuvõte

250. Kokkuvõttes tuleb seega märkida järgmist:

251. Üldkohus jättis õigusnorme rikkudes kontrollimata, millises ulatuses esitas Comitato väited, millele ta tugineb kohtuasjas T-277/00, ka varasemas kohtuasjas T-231/00, ning õigusnorme rikkudes ei jätnud ta seega Comitato hagi kohtuasjas T-277/00 sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse tõttu vastuvõetamatuna läbi vaatamata ulatuses, milles oli tegemist identsete väidetega. Selles osas on komisjoni vastuapellatsioonkaebus põhjendatud ning vaidlustatud kohtuotsus tuleb kõnealuses osas tühistada. Ülejäänud osas tuleb komisjoni vastuapellatsioonkaebus jätta rahuldamata.

252. Euroopa Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu kohaselt võib Euroopa Kohus teha asja suhtes ise lõpliku kohtuotsuse, kui kohtuasja menetlusstaadium seda lubab. Seega tuleb kontrollida, millises osas tugines Comitato juba oma hagis kohtuasjas T-231/00 väidetele, mis on peamises osas identsed nendega, millele tugines tema hagi kohtuasjas T-277/00. Seejuures on oluline üksnes asjaolu, kas väited on sisu poolest identsed,[110] millega võib tegemist olla ka juhul, kui väidete toetuseks esitatud argumendid ei ole üksikasjalikult täiesti kattuvad. Kohtuasjades

110 – Eespool 24 joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Diezler jt *vs.* Majandus- ja Sotsiaalkomitee, punkt 16, ja eespool 25. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Prantsusmaa *vs.* parlament, punktid 9–11.

T-231/00 ja T-277/00 esitatud väidete võrdlus näitab, et väited, millega Comitato heidab kohtuasjas T-277/00 ette EÜ artikli 87 lõike 1 rikkumist ja väära kohaldamist (hagiavalduse punkt 2) ning EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c rikkumist (hagiavalduse punkt 3), on peamises osas identsed väidetega, mille Comitato esitas juba oma varasemas hagis kohtuasjas T-231/00. Selles osas tuleb Comitato hagi jätta sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse tõttu vastuvõetamatuna läbi vaatamata.

253. Apellatsioonkaebuse väited, millega Comitato heidab ette EÜ artikli 87 lõike 1 ja EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c rikkumist, tuleb eeltoodud põhjustel juba ebaolulisuse tõttu tagasi lükata. Ülejäänud väited tuleb käesoleva ettepaneku VI punktis nimetatud põhjuste tõttu tagasi lükata.

254. Hotel Cipriani ja Italgasi apellatsioonkaebused tuleb käesoleva ettepaneku VI punktis välja toodud põhjuste tõttu tagasi lükata.

VIII. Ettepanek

255. Eeltoodud kaalutlusi arvestades teen ettepaneku, et Euroopa Kohus otsustaks järgmist:

1. Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtu 28. novembri 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-254/00, T-270/00 ja T-277/00: Hotel Cipriani jt *vs.* komisjon tühistada ulatuses, milles Comitato „Venezia vuole vivere" hagi kohtuasjas T-277/00 tunnistati vastuvõetavaks ka EÜ artikli 87 lõike 1 väära tõlgendamist ja kohaldamist ning EÜ artikli 87 lõike 3 punkti c väära tõlgendamist ja kohaldamist puudutavate väidete osas. Kõnealuste väidete osas jätta Comitato „Venezia vuole vivere" hagi kohtuasjas T-277/00 sama esemega kohtuasjas poolelioleva menetluse tõttu vastuvõetamatuna läbi vaatamata.

2. Ülejäänud osas jätta apellatsioonkaebused rahuldamata.